משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר זרעים

# ברטנורא על משנה תרומות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# ברטנורא על משנה תרומות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-תרומות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**פרק א** ..... 5
משנה א ..... 5
משנה ב ..... 5
משנה ג ..... 5
משנה ד ..... 5
משנה ה ..... 6
משנה ו ..... 7
משנה ז ..... 7
משנה ח ..... 8
משנה ט ..... 8
משנה י ..... 8
**פרק ב** ..... 9
משנה א ..... 9
משנה ב ..... 9
משנה ג ..... 10
משנה ד ..... 10
משנה ה ..... 10
משנה ו ..... 10
**פרק ג** ..... 11
משנה א ..... 11
משנה ב ..... 11
משנה ג ..... 12
משנה ד ..... 12
משנה ה ..... 12
משנה ו ..... 13
משנה ז ..... 13
משנה ח ..... 13
משנה ט ..... 13
**פרק ד** ..... 14
משנה א ..... 14
משנה ב ..... 14
משנה ג ..... 14
משנה ד ..... 15
משנה ה ..... 15
משנה ו ..... 16
משנה ז ..... 16
משנה ח ..... 17
משנה ט ..... 17
משנה י ..... 17
משנה יא ..... 17
משנה יב ..... 18
משנה יג ..... 18
**פרק ה** ..... 19
משנה א ..... 19
משנה ב ..... 20
משנה ג ..... 20
משנה ד ..... 20
משנה ה ..... 20
משנה ו ..... 20
משנה ז ..... 21
משנה ח ..... 21
משנה ט ..... 21
**פרק ו** ..... 22
משנה א ..... 22
משנה ב ..... 22
משנה ג ..... 23
משנה ד ..... 23
משנה ה ..... 23
משנה ו ..... 23
**פרק ז** ..... 24
משנה א ..... 24
משנה ב ..... 24

משנה ג ..... 25
משנה ה ..... 25
משנה ו ..... 25
משנה ז ..... 25
**פרק ח** ..... 25
משנה א ..... 25
משנה ב ..... 26
משנה ג ..... 26
משנה ד ..... 26
משנה ה ..... 27
משנה ו ..... 27
משנה ז ..... 27
משנה ח ..... 27
משנה ט ..... 28
משנה י ..... 28
משנה יא ..... 28
משנה יב ..... 29
**פרק ט** ..... 29
משנה א ..... 29
משנה ב ..... 29
משנה ג ..... 29
משנה ד ..... 29
משנה ה ..... 30
משנה ו ..... 30
משנה ז ..... 30
**פרק י** ..... 31
משנה א ..... 31
משנה ב ..... 32
משנה ג ..... 32
משנה ד ..... 32
משנה ה ..... 32
משנה ו ..... 32
משנה ז ..... 32
משנה ח ..... 33
משנה ט ..... 33
משנה י ..... 33
משנה יא ..... 33
משנה יב ..... 34
**פרק יא** ..... 34
משנה א ..... 34
משנה ב ..... 35
משנה ג ..... 35
משנה ד ..... 35
משנה ה ..... 35
משנה ו ..... 36
משנה ז ..... 36
משנה ח ..... 36
משנה ט ..... 37
משנה י ..... 37

# פרק א

## משנה א

**חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרְמוּ**. מְנָיְנָא לְמֵעוּטֵי הָא דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְקַמָּן קָטָן שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, קָא מַשְׁמַע לָן דְּאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

**הַחֵרֵשׁ וְהַשּׁוֹטֶה וְהַקָּטָן כּוּ'**. כֻּלְּהוּ מֵחַד קְרָא נַפְקָא לָן, דִּכְתִיב (שמות כח) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ. אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּרָט לְנָכְרִי, מֵאֵת כָּל אִישׁ פְּרָט לְקָטָן, אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ פְּרָט לְחֵרֵשׁ וְשׁוֹטֶה שֶׁאֵין בָּהֶם דַּעַת לִהְיוֹת נוֹדְבִין. וְקָטָן לֹא מָצִי מַמְעִיט מֵאֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ, דְּאִיכָּא קָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת לִהְיוֹת נוֹדֵב. וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם פְּרָט לְתוֹרֵם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. וְשׁוֹטֶה, הַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ קָרוּי שׁוֹטֶה:

**אֲפִלּוּ בִּרְשׁוּת**. שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעָשָׂאוּ יִשְׂרָאֵל שְׁלוּחוֹ לִתְרֹם, אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, דִּכְתִיב (במדבר יח) כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם, גַּם לְרַבּוֹת שְׁלוּחֲכֶם, מָה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם בְּנֵי בְרִית:

## משנה ב

**לֹא יִתְרֹם**. לְכַתְּחִלָּה, דְּצָרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ כְּשֶׁיְּבָרֵךְ:

**חֵרֵשׁ שֶׁדִּבְּרוּ בּוֹ חֲכָמִים בְּכָל מָקוֹם וְכוּ'**. לָאו כְּלָלָא הוּא, דִּבְרֵישׁ חָגִיגָה תָּנֵי חֵרֵשׁ, וּמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ בִּכְלָל, וּבְפֶרֶק מְצוֹת חֲלִיצָה לְעִנְיַן חֲלִיצָה:

**שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר**. שֶׁנּוֹלַד חֵרֵשׁ מִמְּעֵי אִמּוֹ, וְכֵיוָן שֶׁלֹּא שָׁמַע מֵעוֹלָם מַה שֶּׁמְּדַבְּרִים לוֹ אִי אֶפְשָׁר לוֹ שֶׁיְּדַבֵּר:

## משנה ג

**רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה**. בְּדִיעֲבַד, דְּלֵית לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה הַךְ דְּרָשָׁא מֵאֵת כָּל אִישׁ פְּרָט לְקָטָן:

**עַד שֶׁלֹּא בָא לְעוֹנַת נְדָרִים**. הַזָּכָר בֶּן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד, וְהַנְּקֵבָה בַּת אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. וּמֵאוֹתָהּ עוֹנָה וְאֵילְךְ אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

## משנה ד

**אֵין תּוֹרְמִין זֵיתִים עַל הַשֶּׁמֶן**. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֶׁמֶן שֶׁחַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה, וְזֵיתִים שֶׁחַיָּב לְהַפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה, אֵינוֹ יָכוֹל לִתְרֹם מִן הַזֵּיתִים כְּפִי הַשִּׁעוּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ לִתְרֹם עַל הַזֵּיתִים וְעַל הַשֶּׁמֶן, וְלִפְטוֹר הַשֶּׁמֶן בִּתְרוּמַת הַזֵּיתִים, דִּכְתִיב (במדבר יח) כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן, מִן הַגְּמוּר עַל הַגְּמוּר, וְלֹא מִמַּה שֶׁאֵינוֹ גָמוּר עַל הַגְּמוּר:

**וְאִם תָּרַם בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים תְּרוּמַת עַצְמָן יֵשׁ בָּהֶן**. כְּלוֹמַר אֵין כָּאן תְּרוּמָה אֶלָּא עַל הַזֵּיתִים בִּלְבָד, אֲבָל לֹא עַל הַשֶּׁמֶן:

**וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אֵינָהּ תְּרוּמָה**. הוֹאִיל וְנִתְכַּוֵּן לִתְרֹם גַּם עַל הַשֶּׁמֶן אֵין כָּאן תְּרוּמָה לֹא עַל הַזֵּיתִים וְלֹא עַל הַשֶּׁמֶן, וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא תָרַם כְּלָל:

## משנה ה

**אֵין תּוֹרְמִין מִן הַלֻּקָּט מִן הַשִּׁכְחָה וּמִן הַפֵּאָה**. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּרִי שֶׁל טֶבֶל אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ עָלָיו תְּרוּמָה מִלֻּקָּט וְשִׁכְחָה וּפֵאָה שֶׁבְּיָדוֹ, שֶׁאִלּוּ מַתְּנוֹת עֲנִיִּים הֵן וְאֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן טִבְלוֹ בְּמַתְּנוֹת עֲנִיִּים:

**הַהֶפְקֵר**. דִּכְתִיב (דברים יד) וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ, מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לְךָ וְאֵין לוֹ אַתָּה חַיָּב לִתֵּן, יָצָא הֶפְקֵר שֶׁיְּדָךְ וְיָדוֹ שָׁוִין בּוֹ:

**וְלֹא מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְלָה תְּרוּמָתוֹ**. אֵין תּוֹרֵם מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה עַל כְּרִי שֶׁל טֶבֶל שֶׁבְּיָדוֹ. וְאִיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינַן הֵיכָא שֶׁהִקְדִּימוֹ בֶּן לֵוִי לַכֹּהֵן בַּשִּׁבֳּלִים, שֶׁהוּא פָּטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה, וְדַוְקָא שֶׁנִּטְלָה תְּרוּמָתוֹ, אֲבָל לֹא נִטְלָה תְּרוּמָתוֹ יָכוֹל לִתְרֹם, דְּתַנְיָא בְּסִפְרֵי מִנַּיִן לְבֶן לֵוִי שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלּוֹ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה, מִנַּיִן שֶׁעוֹשֶׂה, תַּלְמוּד לוֹמַר (במדבר יח) כִּי אֶת מַעְשַׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה' תְּרוּמָה, מִכָּאן שֶׁאִם רָצָה לַעֲשׂוֹתוֹ תְּרוּמָה לַאֲחֵרִים עוֹשֶׂה, יָכוֹל אַף לְאַחַר שֶׁנִּטְלָה תְּרוּמָתוֹ יְהֵא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה לַאֲחֵרִים, תַּלְמוּד לוֹמַר (שם) אֶת מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ, בִּזְמַן שֶׁקִּדְּשׁוֹ בְּתוֹכוֹ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה לַאֲחֵרִים, אֵין קִדְּשׁוֹ בְּתוֹכוֹ אֵין עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה לַאֲחֵרִים:

**וְלֹא מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ**. הַאי תַּנָּא סָבַר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מָמוֹן גָּבוֹהַּ הוּא. וְהֵיכָא דְּלֹא נִפְדּוּ פְּשִׁיטָא דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְתַקֵּן טִבְלוֹ בְּמָמוֹן שֶׁל גָּבוֹהַּ, אֲבָל הֵיכָא דְּנִפְדּוּ סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמֵינָא דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹתָן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה עַל טִבְלוֹ. וְכִי תֵּימָא הָא נַמֵּי פְּשִׁיטָא, דְּחֻלִּין גְּמוּרִים הוּא, אִצְטְרִיךְ הֵיכָא דְּהִקְדִּימוֹ בַּשִּׁבֳּלִים, דְּפָטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה כְּדִפְרִישִׁית בְּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדָּה נַמִּי אִצְטְרִיךְ, כְּשֶׁהִקְדִּישׁ טֶבֶל וּמָרְחוּ הַגִּזְבָּר וְאַחַר כָּךְ פָּדָאוּ, דְּפָטוּר מִן הַתְּרוּמָה:

**מִן הַפָּטוּר עַל הַחִיּוּב**. כְּגוֹן מִפֵּרוֹת שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ, שֶׁהֵן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, עַל הַפֵּרוֹת שֶׁהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ, שֶׁהֵן חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת:

**וְלֹא מִן הַתְּלוּשׁ עַל הַמְחֻבָּר**. דִּכְתִיב (במדבר יח) וַהֲרֵמוֹתֶם מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא יִתְרֹם מִן הַתְּלוּשׁ עַל הַמְחֻבָּר וְלֹא מִן הַמְחֻבָּר עַל הַתְּלוּשׁ, דִּלְשׁוֹן הֲרָמָה לֹא שַׁיָּךְ אֶלָּא בְּתָלוּשׁ, וּמִמֶּנּוּ מַשְׁמַע שֶׁהַתְּרוּמָה וְהַחֻלִּין שְׁנֵיהֶם שָׁוִין:

**מִן הֶחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן**. מִפֵּרוֹת שָׁנָה זוֹ עַל פֵּרוֹת שָׁנָה שֶׁעָבְרָה, וְלֹא מִפֵּרוֹת שָׁנָה שֶׁעָבְרָה עַל פֵּרוֹת שָׁנָה זוֹ, דִּכְתִיב (דברים יד) הַיּוֹצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה. אֲבָל שָׂדֶה שֶׁעוֹשָׂה שְׁנֵי גְּרָנוֹת בְּשָׁנָה, כְּגוֹן שְׂדֵה בֵּית הַשְּׁלָחִין, תּוֹרְמִים וּמְעַשְּׂרִים מִזֶּה עַל זֶה:

**וְלֹא מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ**. דִּכְתִיב (ויקרא כז) וְכָל מַעְשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ, גָּלֵי קְרָא בְּמַעֲשֵׂר, וְהוּא הַדִּין לִתְרוּמָה. וְכֵן אֵין תּוֹרְמִין מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ עַל פֵּרוֹת שֶׁבְּסוּרְיָא, וְלֹא מִפֵּרוֹת שֶׁבְּסוּרְיָא עַל פֵּרוֹת שֶׁבָּאָרֶץ:

## משנה ו

**חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרְמוּ**. מִנְיָנָא לְמַעוּטֵי מִדְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר קָטָן שֶׁתִּרֵם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

**הָאִלֵּם**. וְהוּא שֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶלָּא שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק מֵחֲמַת חֹלִי, לֹא יִתְרֹם, לְפִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ. וְכֵן הֶעָרוֹם אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ, דִּכְתִיב (דברים כג) וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מְדַבֵּר בּוֹ לֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוָה:

**וּבַעַל קֶרִי**. נַמִּי בִּזְמַן הַתַּקָּנָה מִקַּמֵּי דְּבִטְּלוּהָ לְטְבִילוּתָא לֹא הֲוָה מָצֵי לְבָרֵךְ, דִּתְנַן בַּעַל קֶרִי מְהַרְהֵר בְּלִבּוֹ:

**וְהַשְּׁכוּר וְהַסּוּמָא**. אֵינָם יוֹדְעִים לִבְרֹר מִן הַיָּפֶה, וַאֲנַן בָּעֵינַן שֶׁיְּהֵא הַתּוֹרֵם בּוֹרֵר וְתוֹרֵם מִן הַיָּפֶה, דִּכְתִיב (במדבר יח) מִכָּל חֶלְבּוֹ אֶת מִקְדְּשׁוֹ. וְשִׁכּוֹר מִקְרֵי כָּל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר בִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ מֵחֲמַת שִׁכְרוּתוֹ:

## משנה ז

**אֵין תּוֹרְמִין לֹא בְּמִדָּה**. דִּכְתִיב (שם) וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם, בְּמַחֲשָׁבָה אַתָּה תּוֹרֵם, כְּלוֹמַר מֵאָמָּד, וְאִי אַתָּה תּוֹרֵם לֹא בְּמִדָּה וְלֹא בְּמִשְׁקָל וְלֹא בְּמִנְיָן. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר הוּא דִּכְתִיב, אִם אֵינוֹ עִנְיָן לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, שֶׁהֲרֵי נָתְנָה בוֹ תּוֹרָה שִׁעוּר מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר וְצָרִיךְ שֶׁיְּמַדֵּד כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן הַשִּׁעוּר הָרָאוּי, תְּנֵהוּ עִנְיָן לִתְרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא נָתְנָה בוֹ תּוֹרָה שִׁעוּר:

**אֲבָל תּוֹרֵם הוּא אֶת הַמָּדוּד**. שֶׁמּוֹדֵד הוּא אֶת טִבְלוֹ, אוֹ מוֹנֶה וְשׁוֹקֵל אֶת טִבְלוֹ, וּמַכְנִיסוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּכְשֶׁמַּפְרִישׁ הַתְּרוּמָה גְּדוֹלָה מִמֶּנּוּ מַפְרִישׁ מֵאָמָּד וְלֹא יִמְדֹּד וְלֹא יִשְׁקֹל וְלֹא יִמְנֶה:

**אֵין תּוֹרְמִין בְּסַל וּבְקֻפָּה שֶׁהֵם שֶׁל מִדָּה**. שֶׁהֲרוֹאֶה אוֹמֵר בְּמִדָּה הוּא תּוֹרֵם:

**אֲבָל תּוֹרֵם הוּא בָּהֶן חֲצָיָן וּשְׁלִישָׁן**. דְּכֵיוָן דְּאֵינוֹ מְמַלֵּא אוֹתָן לֵיכָּא לְמִגְזַר:

**שֶׁחֲצָיָהּ מִדָּה**. שֶׁיֵּשׁ בַּסְּאָה פְּעָמִים סִימָנִין עַד מְקוֹם חֲצָיָהּ, וְאֵיכָּא לְמִגְזַר דִּלְמָא אָתוּ לִתְרֹם בְּמִדָּה:

## משנה ח

**הַזֵּיתִים הַנִּכְתָּשִׁים**. רְגִילִים הָיוּ לִכְתֹּשׁ הַזֵּיתִים בַּמַּכְתֶּשֶׁת לְהוֹצִיא שַׁמְנָן:

**תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה**. גְּמוּרָה הִיא מִדְּאוֹרַיְתָא:

**וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם**. מִדְּרַבָּנָן, לְאַחַר שֶׁיִּשְׁלִים כְּתִישַׁת אוֹתָן הַזֵּיתִים וּדְרִיכַת הָעֲנָבִים יַחֲזֹר וְיוֹצִיא תְּרוּמָה שֵׁנִית כַּשִּׁעוּר הַצָּרִיךְ לַשֶּׁמֶן וְלַיַּיִן שֶׁיָּצָא:

**הָרִאשׁוֹנָה מְדַמַּעַת**. אִם נָפְלָה לְפָחוֹת מִמַּאָה חֻלִּין נַעֲשָׂה הַכֹּל מְדַמָּע וְאָסוּר לְזָרִים, וְיִמְכֹּר הַכֹּל לְכֹהֵן, דִּתְרוּמָה גְּמוּרָה הִיא מִדְּאוֹרַיְתָא:

**וְחַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ**. זָר הָאוֹכְלָהּ בִּשְׁגָגָה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, כְּדִין כָּל זָר אוֹכֵל תְּרוּמָה:

**אֲבָל לֹא שְׁנִיָּה**. לְפִי שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, לְפִיכָךְ אֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת עַד שֶׁיַּפְרִישׁוּ עָלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעַשְׂרוֹת מִמָּקוֹם אַחֵר, דְּמִדְּאוֹרַיְתָא הִיא טֶבֶל גָּמוּר. וְאִי קַשְׁיָא מַאי שְׁנָא הָכָא בְּתוֹרֶם שֶׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְתָּשִׁים דִּתְרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְיַחֲזֹר וְיִתְרֹם, וּמַאי שְׁנָא לְעֵיל גַּבֵּי הַתּוֹרֵם זֵיתִים עַל הַשֶּׁמֶן וַעֲנָבִים עַל הַיַּיִן דְּאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהַתּוֹרֵם זֵיתִים עַל הַשֶּׁמֶן אֵיכָא פְּסִידָא לַכֹּהֵן, לְפִיכָךְ אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, אֲבָל בְּתוֹרֵם שֶׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְתָּשִׁים דְּלֵיכָּא פְּסִידָא לַכֹּהֵן תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, אֶלָּא דְּרַבָּנָן הוּא דְּגָזוּר דְּיַחֲזֹר וְיִתְרֹם:

## משנה ט

**זֵיתִים הַנִּכְבָּשִׁים**. זֵיתִים מְלוּחִים וּכְבוּשִׁים בְּיַיִן אוֹ בְּחֹמֶץ כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיְּמוּ, וַחֲשִׁיבֵי דָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ, הִלְכָּךְ תּוֹרְמִין מִן הַשֶּׁמֶן עֲלֵיהֶם, דְּדַוְקָא שֶׁמֶן עַל זֵיתִים הָעוֹמְדִים לְהוֹצִיא שַׁמְנָן. וְכֵן יַיִן עַל עֲנָבִים הָעוֹמְדוֹת לְדָרֵךְ הוּא דְּאָסוּר לְתָרֹם, אֲבָל יַיִן עַל צִמּוּקִים וְשֶׁמֶן עַל זֵיתִים הַנִּכְבָּשִׁים שָׁרֵי. וּכְשֶׁהוּא תּוֹרֵם מִן הַשֶּׁמֶן עַל הַזֵּיתִים הַנִּכְבָּשִׁים וּמִן הַיַּיִן עַל הַצִּמּוּקִים תּוֹרֵם לְפִי הַשֶּׁמֶן הָרָאוּי שֶׁיֵּצֵא מִן הַזֵּיתִים הַנִּכְבָּשִׁים וּלְפִי הַיַּיִן הָרָאוּי שֶׁיֵּצֵא מִן הַצִּמּוּקִים:

**אֵין צָרִיךְ לְתָרֹם**. הוֹאִיל וְכִי קָא תָּרַם שַׁפִּיר קָא תָּרַם, שֶׁהֲרֵי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיוּ עוֹמְדוֹת לַאֲכִילָה:

## משנה י

**אֵין תּוֹרְמִים מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ**. מִדָּבָר שֶׁנִּתְמָרַח בַּכְּרִי:

**עַל דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ**. שֶׁלֹּא נִתְמָרַח בַּכְּרִי, דִּכְתִיב (במדבר יח) כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיְקָב, מִן הַגָּמוּר עַל הַגָּמוּר, וְלֹא מִן הַגָּמוּר עַל שֶׁאֵינוֹ גָמוּר, וְלֹא מִשֶּׁאֵינוֹ גָמוּר עַל הַגָּמוּר:

**וְאִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה**. וְדַוְקָא בִּשְׁאָר פֵּרוֹת, אֲבָל הַתּוֹרֵם מִן הַזֵּיתִים עַל הַשֶּׁמֶן, אוֹ מִן הָעֲנָבִים עַל הַיַּיִן, הָא אָמְרִינַן לְעֵיל דְּאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ פְּסִידָא לַכֹּהֵן כִּדְאָמְרָן:

# פרק ב

## משנה א

**אֵין תּוֹרְמִין מִטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא**. גְּזֵרָה שֶׁמָּא יִתְרֹם שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף מִשּׁוּם דְּמִסְתְּפֵי שֶׁמָּא יִגַּע הַטָּמֵא בַּטָּהוֹר וִיטַמְּאֶנּוּ, וַאֲנַן בָּעֵינַן שֶׁהַתּוֹרֵם יִתְרֹם מִן הַמֻּקָּף:

**בָּאֶמֶת אָמְרוּ**. כָּל הֵיכָא דְּתָנֵינַן בָּאֶמֶת אָמְרוּ כְּאִלּוּ הִיא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, אֲבָל לְאוּ דַּוְקָא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, שֶׁהֲרֵי בְּפֶרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת שָׁנִינוּ בָּאֶמֶת אָמְרוּ הַחַזָּן רוֹאֶה הֵיכָן הַתִּינוֹקוֹת קוֹרִין, וּמִדְּרַבָּנָן הִיא:

**הָעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה**. אַף עַל פִּי שֶׁהַדְּבֵלוֹת מְדֻבָּקוֹת זוֹ בָזוֹ בְּתוֹךְ הָעִגּוּל אֵינָן חֲשׁוּבוֹת חִבּוּר לְעִנְיַן טֻמְאָה, וְאִם נָגְעָה טֻמְאָה בְּאַחַת מִן הַדְּבֵלוֹת לֹא נִטְמְאוּ הָאֲחֵרוֹת:

**וְכֵן אֲגַדָּה שֶׁל יָרָק וְכֵן עֲרֵמָה**. צְרִיכִי, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן עִגּוּל הָוֶה אָמֵינָא עִגּוּל שֶׁכֵּלּוֹ גּוּף אֶחָד תּוֹרֵם, אֲגַדָּה שֶׁאֵינָהּ גּוּף אֶחָד אֵינוֹ תּוֹרֵם. וְאִי אַשְׁמְעִינַן אֲגַדָּה הָוֶה אָמֵינָא אֲגַדָּה שֶׁהַכֹּל תְּפוּסָה אַחַת תּוֹרֵם, עֲרֵמָה שֶׁאֵינָהּ תְּפוּסָה אַחַת אֵינוֹ תּוֹרֵם, צְרִיכִי:

**רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר תּוֹרְמִים**. לְכַתְּחִלָּה מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, דְּלֹא גָּזַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁמָּא יָבֹא לִתְרֹם שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

## משנה ב

**אֵין תּוֹרְמִין מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר**. מִשּׁוּם פְּסִידָא דְּכֹהֵן:

**וְאִם תָּרַם שׁוֹגֵג תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה**. וְדַוְקָא שֶׁהָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר וְהִגִּיעָה לְעוֹנַת מַעַשְׂרוֹת קֹדֶם שֶׁנִּטְמְאָה, דְּמִדְּאוֹרַיְתָא תְּרוּמָה מַעֲלְיָתָא הִיא, אֲבָל אִם נִטְמְאַת קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת מַעַשְׂרוֹת לֹא הַוְיָא תְּרוּמָה מִדְּאוֹרַיְתָא, וְאִם תָּרַם אֲפִלּוּ שׁוֹגֵג אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

**מַעֲשֵׂר טָבֵל**. מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר:

**הָיָה מַפְרִישׁ עָלָיו וְהוֹלֵךְ**. הָיָה מַפְרִישׁ מִזֶּה עַל שְׁאָר מַעַשְׂרוֹתָיו:

**אִם הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ בַּתְּחִלָּה**. שֶׁהוּא טֵבֵל אוֹ שֶׁהוּא טָמֵא, אַף עַל פִּי שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁתָּרַם הָיָה שׁוֹגֵג, שֶׁשָּׁכַח שֶׁהוּא טֵבֵל אוֹ שֶׁהוּא טָמֵא, הֲוֵי שׁוֹגֵג קָרוֹב לְמֵזִיד, וְלֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

## משנה ג

**הַמַּטְבִּיל כֵּלִים בְּשַׁבָּת**. שֶׁאָסוּר לְהַטְבִּיל כֵּלִים טְמֵאִים לְהַעֲלוֹתָם מִידֵי טֻמְאָתָן בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּמְתַקֵּן כְּלִי:

**הַמְעַשֵּׂר**. שֶׁאָסוּר לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת בְּשַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתַקֵּן:

**וְהַמְבַשֵּׁל בַּשַּׁבָּת**. בְּשׁוֹגֵג, יֹאכַל אוֹתוֹ תַּבְשִׁיל לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֲבָל לֹא בְּשַׁבָּת עַצְמוֹ. וּבְמֵזִיד לֹא יֹאכַל הוּא, אֲבָל אֲחֵרִים אוֹכְלִים לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, דִּכְתִיב (שמות לא) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא, הִיא קֹדֶשׁ וְאֵין מַעֲשֶׂיהָ קֹדֶשׁ:

**וּבַשְּׁבִיעִית בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד יַעֲקֹר**. שֶׁנֶּחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַשְּׁבִיעִית וְלֹא נֶחְשְׁדוּ עַל הַשַּׁבָּת:

## משנה ד

**כָּל מִין חִטִּים אֶחָד**. וְאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא שְׁחַמְתִּית וּלְבָנָה:

**וְכָל מִין תְּאֵנִים אֶחָד**. וְאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא שְׁחוֹרוֹת וּלְבָנוֹת. תְּאֵנִים בְּעוֹדָן לַחִים קְרוּיִין תְּאֵנִים, וּכְשֶׁיָּבְשׁוּ קְרוּיִין גְּרוֹגָרוֹת, וּכְשֶׁנִּדְרְסִין בָּעִגּוּל קְרוּיִין עִגּוּל דְּבֵלָה:

**תּוֹרֵם מִן הַיָּפָה**. מִן הַתְּאֵנִים עַל הַגְּרוֹגָרוֹת, דִּתְאֵנִים יָפִים מִן הַגְּרוֹגָרוֹת:

**תּוֹרֵם מִן הַמִּתְקַיְּמִים**. מִן הַגְּרוֹגָרוֹת עַל הַתְּאֵנִים, דִּגְרוֹגָרוֹת מִתְקַיְּמֵי טְפֵי:

**לְעוֹלָם הוּא תּוֹרֵם מִן הַיָּפָה**. דִּכְתִיב (במדבר יח) בַּהֲרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ, לְעוֹלָם בָּעִינַן חֶלְבּוֹ, וְאִי פְּסֵיד, יִפְסֵד. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

## משנה ה

**תּוֹרְמִים בָּצָל קָטָן שָׁלֵם**. לְפִי שֶׁהוּא מִתְקַיֵּם:

**וְלֹא חֲצִי בָצָל גָּדוֹל**. אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יָפֶה מִמֶּנּוּ:

**רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא כִי**. רַבִּי יְהוּדָה לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר לְעוֹלָם הוּא תּוֹרֵם מִן הַיָּפָה:

**מִבְּנֵי הַמְּדִינָה**. טוֹבִים לַאֲכִילָה מִן הַכּוּפְרִים הַבְּצָלִים שֶׁל בְּנֵי הַכְּפָרִים, אֲבָל שֶׁל בְּנֵי הַכְּפָרִים מִתְקַיְּמִים יוֹתֵר:

**מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל פּוֹלִיטִיקִין**. בְּצָלִים שֶׁל בְּנֵי הַמְּדִינָה הוּא מַאֲכָל לַאֲנָשִׁים חֲשׁוּבִים, וְהֵם יָפִים יוֹתֵר מֵאוֹתָן שֶׁל בְּנֵי הַכְּפָרִים. פּוֹלִיטִיקִין, בְּנֵי פַּלְטִרִין שֶׁל מְלָכִים:

## משנה ו

**תּוֹרְמִין זֵיתֵי שֶׁמֶן**. הָעוֹמְדִים לְהוֹצִיא שַׁמְנָן:

**עַל זֵיתֵי כָבָשׁ**. זֵיתִים שֶׁאֵין עוֹשִׂים שֶׁמֶן, וְכוֹבְשִׁים אוֹתָן בְּיַיִן אוֹ בְּחֹמֶץ לְקַיֵּם אוֹתָן לַאֲכִילָה. וְזֵיתֵי שֶׁמֶן יָפִין מִזֵּיתֵי כָבָשׁ, הִלְכָּךְ מַפְרִישִׁים מִזֵּיתֵי שֶׁמֶן עַל זֵיתֵי כָבָשׁ דַּהֲוָה לֵיהּ מִן הַיָּפָה עַל הָרַע:

**וְיַיִן שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל**. יָפֶה לִשְׁתִיָּה מִן הַמְבֻשָּׁל:

**כָּל שֶׁהוּא כִלְאַיִם בַּחֲבֵרוֹ לֹא יִתְרֹם מִזֶּה לָזֶה**. דְּאָמַר קְרָא (במדבר יח) כָּל חֵלֶב יִצְהָר וְכָל חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן, אָמְרָה תּוֹרָה, תֵּן חֵלֶב לָזֶה וְחֵלֶב לָזֶה:

**חוּץ מִן הַזּוּנִין**. בַּעֲרֵבִי זוא"ן וּבְלַעַ"ז וי"צ"א, וְאֵינוֹ אֹכֶל אָדָם וּמְקַיְּמִים אוֹתוֹ לַיּוֹנִים:

**הַקִּשּׁוּת**. בַּעֲרֵבִי פאקו"ס:

**וְהַמְּלָפְּפוֹן**. בַּעֲרֵבִי כייא"ר:

**מִין אֶחָד**. וְתוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה:

**שְׁנֵי מִינִים**. וְאֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה, וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

## פרק ג

### משנה א

**הַתּוֹרֵם וְכוּ'**. בְּשׁוֹגֵג אַיְרֵי, וַאֲפִלּוּ הָכִי יַחֲזֹר וְיִתְרֹם, דַּהֲוֵי קָרוֹב לְמֵזִיד, מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵיהּ [לְמִטְעֵמֵיהּ]:

**וְנִמְצֵאת שֶׁל חֹמֶץ כוּ'**. שֶׁהַתּוֹרֵם מִן הַחֹמֶץ עַל הַיַּיִן אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, דְּיַיִן וְחֹמֶץ שְׁנֵי מִינִים הֵן:

**אִם סָפֵק**. עַד שֶׁלֹּא תִּרְמֶה הֶחֳמִיצָה אוֹ לְאַחַר שֶׁתִּרְמֶה הֶחֳמִיצָה:

**תְּרוּמָה וַיַּחֲזֹר וְיִתְרֹם**. וְנוֹתֵן שְׁתֵּיהֶן לַכֹּהֵן, וְכֹהֵן נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִן הַשְּׁנִיָּה, שֶׁהַשְּׁנִיָּה מִתְמַעֶטֶת כְּפִי מַה שֶּׁעוֹלָה תְּרוּמַת הָרִאשׁוֹנָה, וּלְפִי שֶׁהַכֹּהֵן הוּא הַמּוֹצִיא מֻחֲבֵרוֹ וַאֲנַן קַיְמָא לָן בְּכָל דּוּכְתָּא הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה, לְפִיכָךְ אֵינוֹ לוֹקֵחַ בְּלֹא דָמִים אֶלָּא הַקְּטַנָּה, וְצָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן לוֹ דְּמֵי הַגְּדוֹלָה שֶׁהִיא הָרִאשׁוֹנָה:

**הָרִאשׁוֹנָה אֵינָהּ מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ**. אִם נָפְלָה לְפָחוֹת מִמַּאָה שֶׁל חֻלִּין אֵין נַעֲשֵׂית מְדֻמָּע, דְּשֶׁמָּא אֵינָהּ תְּרוּמָה אֶלָּא הַשְּׁנִיָּה הִיא תְּרוּמָה, וְכֵן הַשְּׁנִיָּה אֵינָהּ מְדַמַּעַת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, שֶׁמָּא הָרִאשׁוֹנָה תְּרוּמָה וְלֹא הַשְּׁנִיָּה:

**וְאֵין חַיָּבִים עָלֶיהָ חֹמֶשׁ**. זָר שֶׁאָכַל הָרִאשׁוֹנָה לְבַדָּהּ אוֹ הַשְּׁנִיָּה לְבַדָּהּ אֵינוֹ מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ כְּדִין שְׁאָר אוֹכְלֵי תְּרוּמָה בִּשְׁגָגָה:

### משנה ב

**מְדַמְּעוֹת כַּקְּטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן**. כְּשִׁעוּר הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִיא קְטַנָּה שֶׁבִּשְׁתֵּיהֶן, וְאִם יֵשׁ בַּחֻלִּין מֵאָה כְּנֶגֶד הַקְּטַנָּה אֵין נַעֲשִׂים מְדֻמָּע, אֶלָּא נוֹטֵל מִן הַחֻלִּין כְּשִׁעוּר אֵלּוּ הַשְּׁתֵּי תְּרוּמוֹת שֶׁנִּפְלוּ בָהֶן וְנוֹתְנָן לַכֹּהֵן, וְהַשְּׁאָר חֻלִּין כְּמוֹ שֶׁהָיוּ:

## משנה ג

**תְּרוּמַת שְׁנֵיהֶם תְּרוּמָה**. הַיְנוּ דְתְרוּמַת כָּל אֶחָד מֵהֶן חֶצְיָהּ תְּרוּמָה וְחֶצְיָהּ חֻלִּין, נִמְצָא כְּשֶׁתָּרְמוּ שְׁנֵיהֶם מֵחֲמִשִּׁים סְאִין זֶה סְאָה וְזֶה סְאָה, שֶׁלֹּא קָדְשָׁה תְּרוּמָה כִּי אִם חֲצִי סְאָה בְּשֶׁל זֶה וַחֲצִי סְאָה בְּשֶׁל זֶה, כָּל אֶחָד כְּפִי חֶלְקוֹ:

**אִם תָּרַם הָרִאשׁוֹן כְּשִׁשָּׁה**. אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים, כַּשִּׁשָּׁה שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּלְפֵרוּשֵׁי מִלְּתֵיהוּ דַּחֲכָמִים קָאָתֵי. וְאִית דְּמְפָרְשֵׁי אִם תָּרַם הָרִאשׁוֹן כְּשִׁשָּׁה מַה שֶּׁתָּרַם חֲבֵרוֹ אַחַר כָּךְ תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, דַּחֲזִינַן דַּהֲוָה נִיחָא לֵיהּ לְהַאִיךְ בַּתְרָאָה בְּמַה שֶּׁתָּרַם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֲרֵי הָיְתָה דַּעְתּוֹ מַסְכֶּמֶת עִמּוֹ בְּשִׁשָּׁה הַתְּרוּמָה. וּפֵרוּשׁ רִאשׁוֹן נִרְאָה בְּעֵינַי עִקָּר:

## משנה ד

**בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים**. הָא דְפָלֵיג רַבִּי עֲקִיבָא לְעֵיל וְאָמַר תְּרוּמַת שְׁנֵיהֶם תְּרוּמָה:

**בְּשֶׁלֹּא דִבֵּר**. שֶׁלֹּא נָטַל רְשׁוּת מֵחֲבֵרוֹ לִתְרֹם אֶלָּא תָּרַם מִדַּעְתּוֹ:

**אֲבָל הִרְשָׁה**. שֶׁנָּתַן בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת לִתְרֹם, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

**בְּטֵל**. אִם לְאַחַר שֶׁמִּנָּה שְׁלִיחַ לִתְרֹם בִּטֵּל שְׁלִיחוּתוֹ לְאַחַר שֶׁהָלַךְ הַשָּׁלִיחַ מִלְּפָנָיו:

**חוּץ**. בְּעָלִים עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁהִשְׁכִּירוּ פּוֹעֲלִים חֲבֵרִים כְּדֵי לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה בְּטָהֳרָה, רַשָּׁאִים לִתְרֹם עַד שֶׁלֹּא יִגְּעוּ בּוֹ הַבְּעָלִים עַמֵּי הָאָרֶץ וְיִטַּמְאוּ אֶת הַתְּרוּמָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְטַמְּאִים אֶת הַגַּת, שֶׁהַבְּעָלִים עַמֵּי הָאָרֶץ מִיָּד כְּשֶׁהִתְחִילוּ הַדּוֹרְכִים לִדְרֹךְ וְהָלְכוּ בַּגַּת שְׁתֵּי וָעֶרֶב אֵינָם נִזְהָרִים יוֹתֵר מִלְּגַע בְּגִתָּן וּמְטַמְּאִים אוֹתָהּ, לְפִי שֶׁהֵם חוֹשְׁבִים שֶׁמִּיָּד כְּשֶׁהִתְחִילוּ לִדְרֹךְ הִפְרִישׁוּ הַחֲבֵרִים תְּרוּמָה גְּדוֹלָה. הִלְכָּךְ מַפְרִישִׁים הַחֲבֵרִים הַדּוֹרְכִים מִן הַיַּיִן כְּדֵי שִׁעוּר תְּרוּמָה הַצְּרִיכָה לְכָל הַגַּת מִיָּד כְּשֶׁהָלְכוּ בָהּ שְׁתֵּי וָעֶרֶב, שֶׁאִם יָבֹאוּ בְּעָלִים וִיטַמְּאוּ הַגַּת קֹדֶם שֶׁיִּגְמְרוּ יֵשׁ לָהֶן יַיִן מְזֻמָּן לְהַפְרִישׁ עַל הַכֹּל בְּטָהֳרָה:

## משנה ה

**קָרָא שֵׁם**. וְצָרִיךְ לִתְרֹם וּלְעַשֵּׂר מִתּוֹכוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ עָלָיו מִמָּקוֹם אַחֵר. וְאַף עַל גַּב דְּרַחְמָנָא קָרֵיהּ לִתְרוּמָה רֵאשִׁית וּבָעִינַן שֶׁיִּהְיוּ שְׁיָרֶיהָ נִכָּרִים, כֵּיוָן דְּאָמַר בְּתוֹכוֹ, מַשְׁמַע בְּאֶמְצַע הַכְּרִי תְּהֵא הַתְּרוּמָה, וְהָא אִיכָּא סְבִיבָיו שֶׁהֵם שְׁיָרֶיהָ נִכָּרִים:

**עַד שֶׁיֹּאמַר בְּצָפוֹנוֹ אוֹ בְדָרוֹמוֹ**. אַף עַל גַּב דִּבְתוֹכוֹ מַשְׁמַע בְּאֶמְצָעִיתוֹ, לֹא הֲוֵי מָקוֹם מְסָיָם, וַהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ לֹא אָמַר כְּלוּם עַד שֶׁיֹּאמַר בְּצָפוֹנוֹ אוֹ בְדָרוֹמוֹ. וְכֵן הֲלָכָה:

**תְּרוּמַת הַכְּרִי מִמֶּנּוּ עָלָיו קָרָא שֵׁם**. דְּלֹא בָעִינַן שְׁיָרֶיהָ נִכָּרִים:

**עִשּׂוּר מַעֲשֵׂר זֶה וְכוּ'**. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב פָּלֵיג אַרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר זֶה בְּתוֹךְ הַכְּרִי קָרָא שֵׁם, וְקָאָמַר דִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר זֶה בְּתוֹכוֹ קֹדֶם שֶׁהֻפְרַשׁ הַמַּעֲשֵׂר לֹא קָרָא

שֵׁם, אֲבָל לְאַחַר שֶׁהֻפְרַשׁ הַמַּעֲשֵׂר אִם אָמַר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עָלָיו קָרָא שֵׁם. וְלֵית הִלְכְתָא כְּחַד מִנַּיְהוּ אֶלָּא כַּחֲכָמִים בִּלְבָד:

## משנה ו

**שֶׁנֶּאֱמַר מְלֵאָתְךָ וְדִמְעָךְ לֹא תְאַחֵר**. הָכִי קָאָמַר אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁנֶּאֱמַר מְלֵאָתְךָ וְדִמְעָךְ לֹא תְאַחֵר, אַף עַל פִּי כֵן מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. מְלֵאָתְךָ אֵלּוּ הַבִּכּוּרִים שֶׁמִּתְמַלְּאִים בַּבִּכּוּר, וְדִמְעָךְ זוֹ תְּרוּמָה, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן נַמִּי יֵשׁ בּוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. לֹא תְאַחֵר, לֹא תְשַׁנֶּה הַסֵּדֶר:

## משנה ז

**זֶה קָרוּי תְּרוּמָה וְרֵאשִׁית**. בִּכּוּרִים קְרוּיִין תְּרוּמָה, דְּאָמַר מַר [פְּסָחִים לח:] וּתְרוּמַת יָדְךָ (דברים יב) אֵלּוּ בִּכּוּרִים דִּכְתִיב בָּהוּ (שם כו) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ. וּקְרוּיִין רֵאשִׁית, רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ (שמות כג). תְּרוּמָה קְרוּיָה תְּרוּמָה, אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי (במדבר יח), וּקְרוּיָה רֵאשִׁית דְּגָנְךָ (דברים יח):

**בִּכּוּרִים שֶׁהֵן בִּכּוּרִים לַכֹּל**. לְשׁוֹן בִּכּוּרִים דָּרִישׁ, לְכָךְ קְרִינְהוּ רַחֲמָנָא בִּכּוּרִים. אִי נַמִּי מְשׁוּם דִּכְתִיבִי בְּפָרָשַׁת כִּי תִשָּׂא עַד שֶׁלֹּא נִצְטַוּוּ עַל הַתְּרוּמוֹת:

**שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵאשִׁית**. דִּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן יֵשׁ בּוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְהַתְּרוּמָה קְרוּיָה רֵאשִׁית, לְפִיכָךְ דִּין הוּא שֶׁיַּקְדִּים רִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי:

## משנה ח

**עַד שֶׁיְּהֵיוּ פִיו וְלִבּוֹ שָׁוִין**. דִּכְתִיב (שם כג) מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר, וּכְתִיב (שמות לד) כָּל נָדִיב לֵב, הָא כֵּיצַד, בָּעִינַן גּוֹמֵר בְּלִבּוֹ וּמוֹצִיא בִּשְׂפָתָיו:

## משנה ט

**הַנָּכְרִי וְהַכּוּתִי תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה**. אִם הִפְרִישׁוּ תְּרוּמָה מִן הַתְּבוּאָה שֶׁלָּהֶן, אֲבָל אִם תָּרַם הַנָּכְרִי מִשֶּׁל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלִיחוּתוֹ אֵין תְּרוּמָתוֹ תְרוּמָה, כִּדְדָרְשִׁינַן מִכֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם (במדבר יח) מָה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית אַף שְׁלוּחֲכֶם בְּנֵי בְרִית:

**וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יֶשׁ לוֹ**. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

**תְּרוּמַת הַנָּכְרִי מְדַמַּעַת**. אִם נָפְלָה לְפָחוֹת מִמַּאָה נַעֲשָׂה הַכֹּל מְדֻמָּע וְאָסוּר לְזָרִים:

**וְחַיָּבִין עָלֶיהָ חֹמֶשׁ**. זָר שֶׁאָכָלָהּ בִּשְׁגָגָה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ:

**וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר**. מֵחֹמֶשׁ, אֲבָל מוֹדֶה הוּא דִּמְדַמַּעַת. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

# פרק ד

## משנה א

**הַמַּפְרִישׁ מִקְצָת תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת**. כְּגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ מֵאָה סְאִין טֶבֶל וְהוֹצִיא מֵהֶן סְאָה תְּרוּמָה וּבְדַעְתּוֹ לְהַפְרִישׁ עֲדַיִן הַשְּׁאָר, חוֹזֵר וּמוֹצִיא מֵאוֹתוֹ הַכְּרִי עַצְמוֹ עַד שֶׁיַּשְׁלִים שְׁנֵי סְאִין כְּשִׁעוּר הַתְּרוּמָה, דְּהַטֶּבֶל הוּא שֶׁיַּעֲלֶה בְּיָדוֹ וְלֹא מַה שֶּׁכְּבָר מְתֻקָּן:

**אֲבָל לֹא לְמָקוֹם אַחֵר**. אִם יֵשׁ לוֹ מֵאָה סְאִין אֲחֵרִים שֶׁל טֶבֶל אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מֵאֵלּוּ שֶׁהוֹצִיא מִקְצַת תְּרוּמָתָן, דִּלְגַבֵּי אֲחֵרִים תְּלִינַן דִּלְמָא מִן הַמְתֻקָּן הוּא מוֹצִיא עֲלֵיהֶן וְלֹא מִן הַטֶּבֶל שֶׁבּוֹ, וְרַבִּי מֵאִיר שָׁרֵי אַף לְמָקוֹם אַחֵר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

## משנה ב

**בַּמְגוּרָה**. בְּאוֹצָר, כְּדִכְתִיב (חגי ב) הַעוֹד הַזֶּרַע בַּמְּגוּרָה:

**וְנָתַן סְאָה לְבָן לֵוִי**. מַתְנִיתִין אֵירֵי בְּפוֹעֵל חָבֵר הַבָּא לִסְעֹד אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת וְאֵינוֹ מַאֲמִינוֹ עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת, וְרָאָה הַפּוֹעֵל אֶת בַּעַל הַבַּיִת נוֹתֵן מִמְּגוּרָתוֹ סְאָה לְבֶן לֵוִי וּסְאָה לְעָנִי. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר דְּאוֹתוֹ פּוֹעֵל יָכוֹל לֶאֱכֹל מִן הַמְּגוּרָה שְׁמֹנָה סְאִים, דְּמִסְתָּמָא בְּתוֹרַת מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן נָתַן לַלֵּוִי וּבְתוֹרַת מַעֲשֵׂר עָנִי נָתַן לֶעָנִי, וְהֲרֵי יֵשׁ כָּאן שְׁמֹנָה סְאִים מְתֻקָּנִים וּמְעַט יוֹתֵר. וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא רָאָהוּ מַפְרִישׁ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה, לֹא נֶחְשְׁדוּ עַמֵּי הָאָרֶץ עַל הַתְּרוּמָה:

**וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא הִפְרִישׁ בַּעַל הַבַּיִת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן**. סְעֻדָּה זוֹ שֶׁרוֹצֶה הַפּוֹעֵל לֶאֱכֹל אֶצְלוֹ, וְהַשְּׁאָר מַתָּנָה בְּעַלְמָא הוּא דְּיָהֵיב לַלֵּוִי וְלֶעָנִי, הִלְכָּךְ אֵין הַפּוֹעֵל יָכוֹל לֶאֱכֹל אֶצְלוֹ עַד שֶׁיִּכְלוּ שְׁמֹנָה סְאִין כְּדִבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, אֶלָּא אוֹתָהּ סְעֻדָּה שֶׁהָיָה לוֹ לֶאֱכֹל אֶצְלוֹ וְתוּ לֹא. פֵּרוּשׁ אַחֵר וְנָתַן סְאָה לְבֶן לֵוִי וּסְאָה לֶעָנִי וְהָלְכוּ לָהֶם, וּכְשֶׁבָּא לְהַפְרִישׁ שְׁמֹנָה סְאִין מִן הַמְּגוּרָה וְלֶאֱכֹל אוֹתָם עַל סְמַךְ הַשְּׁנֵי סְאִין שֶׁנָּתַן לְבֶן לֵוִי וְלֶעָנִי וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם אוֹתָן שְׁנֵי סְאִין קַיָּמִים אִם לָאו, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מַפְרִישׁ שְׁמֹנָה סְאִין וְאוֹכְלָן עַל סְמַךְ אוֹתָן שְׁנֵי סְאִין שֶׁנָּתַן לְבֶן לֵוִי וְלֶעָנִי בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיָּמִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ מַפְרִישׁ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן הַקַּיָּמִים, אִם כָּל הַשְּׁנֵי סְאִין קַיָּמִים מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן שְׁמֹנָה סְאִין וּמְעַט יוֹתֵר, וְאִם אֵין קַיָּמִים אֶלָּא חֲצִיָן אֵינוֹ מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶם אֶלָּא אַרְבַּע סְאִין, לְפִי חֶשְׁבּוֹן מַה שֶּׁנִּמְצָא מֵהֶן קַיָּמִים כָּךְ מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶם וְלֹא יוֹתֵר. וְהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

## משנה ג

**עַיִן יָפָה אֶחָד מֵאַרְבָּעִים**. מִי שֶׁהוּא נָדִיב לֵב וְתוֹרֵם בְּעַיִן יָפָה מַפְרִישׁ אֶחָד מֵאַרְבָּעִים:

**וְהַבֵּינוֹנִית אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים**. לָאו דְּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי נִינְהוּ אֶלָּא תַּנָּא קָמָא קָאָמַר לַהּ. וּמֵעַיִן יָפָה דְּבֵית שַׁמַּאי אַתָּה לָמֵד לְדִבְרֵיהֶם עַיִן רָעָה וּבֵינוֹנִית אַף עַל גַּב דְּלֹא תָּנֵי לַהּ בְּמַתְנִיתִין:

**וְעָלָה בְיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים**. כְּגוֹן שֶׁתָּרַם מֵאֹמֶד וְעָלָה בְיָדוֹ אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְהוּא עַיִן רָעָה:

**חָזַר וְהוֹסִיף חַיָּב בְּמַעֲשְׂרוֹת.** דִּכְבָר נִפְטְרוּ וְאֵין שֵׁם תְּרוּמָה חָל עַל מַה שֶּׁמּוֹסִיף, הִלְכָךְ הַתּוֹסֶפֶת הַזֹּאת הַוְיָא טֶבֶל גָּמוּר וְחַיֶּבֶת בְּמַעֲשְׂרוֹת:

**מִשִּׁשִּׁים וְאֶחָד.** כְּגוֹן שֶׁהָיוּ בַּכְּרִי שִׁשִּׁים וְאֶחָד סְאִין וְעָלָה בְיָדוֹ סְאָה, אוֹתָהּ סְאָה תְּרוּמָה:

**וְיַחֲזֹר וְיִתְרֹם כְּמוֹ שֶׁהוּא לָמוּד.** [אִם הוּא רָגִיל] לִתְרֹם אֶחָד מִשִּׁשִּׁים יַפְרִישׁ עֲדַיִן אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בַּסְּאָה, וְאִם הוּא רָגִיל לִתְרֹם אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים נִמְצְאוּ דְּנִשְׁאֲרוּ עֲדַיִן אַחַת עֶשְׂרֵה סְאִין שֶׁלֹּא נִתְרְמוּ:

**בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל.** כְּלוֹמַר אוֹתוֹ מוֹתָר שֶׁהוּא תוֹרֵם, מֵתֵר לִתְרֹם בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל וּבְמִנְיָן. דְּלֹא אָמְרוּ לִתְרֹם מֵאֹמֶד (לעיל פ"א מ"ז), אֶלָּא בִּתְחִלַּת הַתְּרוּמָה:

**אַף שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף.** דְּסָבַר רַבִּי יְהוּדָה אֵין צָרִיךְ לִתְרֹם מִן הַמֻּקָּף אֶלָּא בִּתְחִלַּת תְּרוּמָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

**מֻקָּף.** קָרוֹב וְסָמוּךְ וּבְאוֹתוֹ מָקוֹם עַצְמוֹ:

## משנה ד

**כְּדַעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.** לְפִי שֶׁיֵּשׁ תּוֹרֵם בְּעַיִן יָפָה, וְיֵשׁ בְּעַיִן רָעָה, וְיֵשׁ בֵּינוֹנִית:

**פִּחֵת עֲשָׂרָה.** וְתָרַם מֵאַרְבָּעִים:

**אוֹ הוֹסִיף עֲשָׂרָה.** וְתָרַם מִשִּׁשִּׁים:

**תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.** דְּכֵיוָן דְּבֶאֶחָד מִשִּׁעוּרֵי חֲכָמִים תָּרַם, יָכוֹל לְמֵימַר לֵיהּ אֲנָא לְהָכִי אֲמַדְתִּיךְ:

**וְאִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף.** שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת וּבְמִתְכַּוֵּן הוֹסִיף, אֲפִלּוּ אֶחָד, אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

## משנה ה

**אֶחָד מֵעֲשָׂרָה.** יָכוֹל לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה, הוֹאִיל וְאַשְׁכְּחָן שֵׁם תְּרוּמָה בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁהִיא אֶחָד מֵעֲשָׂרָה. וְאִם רָבָה יוֹתֵר אֵין שֵׁם תְּרוּמָה עַל אוֹתוֹ רִבּוּי, וְהוּא חֻלִּין הַטְּבוּלִין לְמַעֲשֵׂר, וּמְדַמְּע בַּתְּרוּמָה. וְזוֹ הִיא תַּקָּנָתוֹ, שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְמָקוֹם אַחֵר וְיִתְּנֶהוּ לַלֵּוִי שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מַעֲשֵׂר טֶבֶל שֶׁלּוֹ, וְהַלֵּוִי יִתֵּן לוֹ חֻלִּין כְּנֶגֶד אוֹתוֹ רִבּוּי. וְהָא דְּקָאָמַר יַעֲשֶׂנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְמָקוֹם אַחֵר וְלֹא אָמַר יַעֲשֶׂנּוּ תְּרוּמָה לְמָקוֹם אַחֵר, לְפִי שֶׁאֵין תּוֹרְמִין שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף, אֲבָל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מַפְרִישִׁין אוֹתָהּ שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף:

**מֻחֱצָה חֻלִּין וּמֻחֱצָה תְּרוּמָה.** דְּסָבַר יָכוֹל אָדָם לַעֲשׂוֹת חֲצִי כִּרְיוֹ תְּרוּמָה, דִּכְתִיב (דברים יח) רֵאשִׁית דְּגָנְךָ, דַּיּוֹ לֶרֵאשִׁית שֶׁיִּהְיֶה כַּדָּגָן, [רֵאשִׁית הִיא תְּרוּמָה], וְדָגָן הוּא הַשִּׁירַיִם:

**עַד שֶׁיְּשַׁיֵּר שָׁם חֻלִּין.** לֹא בָּעֵינַן רַק שֶׁיִּהְיוּ שְׁיָרֶיהָ נִכָּרִין. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי טַרְפוֹן וְרַבִּי עֲקִיבָא:

## משנה ו

**הַכַּלְכָּלָה**. הַסַּל שֶׁמּוֹדְדִים בּוֹ לְהַפְרִישׁ הַמַּעֲשְׂרוֹת וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, שֶׁאֵין מַפְרִישִׁים אוֹתָן אֶלָּא בְּמִדָּה וּבְמִנְיָן וּבְמִשְׁקָל, כְּדִתְנַן (אבות פ"א מט"ז) וְאַל תַּרְבֶּה לְעַשֵּׂר אֹמְדוֹת. אֲבָל תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אֵין מַפְרִישִׁים אוֹתָהּ אֶלָּא מֵאֹמֶד כְּדִתְנַן לְעֵיל (פ"א מ"ז):

**מְשַׁעֲרִין אֶת הַכַּלְכָּלָה**. לֵידַע מַה שֶּׁיִּכָּנְסוּ בָהּ מִן הַפֵּרוֹת:

**בַּבְּכוּרוֹת**. בִּזְמַן שֶׁהַפֵּרוֹת בְּבִכּוּרֵיהֶן הֵן בְּמִלּוּאָן וְהַכַּלְכָּלָה מְכִילָה מֵהֶן פָּחוֹת מִמַּה שֶּׁהִיא מְכִילָה מֵהֶן בְּסוֹף הַקַּיִץ, שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לְהִצְטַמֵּק וְהֵן צְנוּמוֹת דַּקּוֹת:

**וּבְאֶמְצַע הַקַּיִץ**. שֶׁהֵן מְבֻשָּׁלוֹת וְאֵינָם מְצֻמָּקוֹת, הַכַּלְכָּלָה מַחֲזֶקֶת מִן הַפֵּרוֹת יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁמַּחֲזֶקֶת מֵהֶן כְּשֶׁהֵן מְבֻכָּרוֹת בְּמִלּוּאָן, וּפָחוֹת מִמַּה שֶּׁהִיא מַחֲזֶקֶת מֵהֶן בְּסוֹף הַקַּיִץ כְּשֶׁכְּבָר נִצְטַמְּקוּ. הִלְכָךְ מְשַׁעֲרִין בִּשְׁלֹשָׁה זְמַנִּים הַלָּלוּ:

**וּבַסְּיָפוֹת**. פֵּרוֹת שֶׁבְּסוֹף הַקַּיִץ:

**הַמּוֹנָה מְשַׁבָּח**. מִן הַמּוֹצִיא בְּאֹמֶד:

**וְהַמּוֹדֵד מְשַׁבָּח וְכוּ'**. וְדָוְקָא בְּמַעֲשְׂרוֹת וּבִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, אֲבָל לֹא בִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה כְּדִפְרִישִׁית:

## משנה ז

**תְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה**. סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה סְאִין שֶׁל חֻלִּין, שֶׁהֵם בֵּין הַכֹּל אֶחָד וּמֵאָה, נוֹטֵל אַחַת מֵהֶן וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן, וְהַשְּׁאָר חֻלִּין כְּמוֹ שֶׁהָיוּ:

**בְּמֵאָה וְעוֹד**. אִם נָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ תִּשְׁעָה וְתִשְׁעִים סְאִין שֶׁל חֻלִּין וּמַשֶּׁהוּ יוֹתֵר מִתִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה, וְזֶה הַמַּשֶּׁהוּ אֵין לוֹ שִׁעוּר, הוֹאִיל וְיֵשׁ כָּאן מֵאָה וְעוֹד מַשֶּׁהוּ, נוֹטֵל סְאָה אַחַת וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן, וְהַשְּׁאָר חֻלִּין כְּשֶׁהָיוּ:

**קַב לְמֵאָה סְאָה שְׁתוּת לַמְדַמֵּעַ**. אִם נָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה בְּתִשְׁעִים וְתֵשַׁע שֶׁל חֻלִּין וְקַב יוֹתֵר, שֶׁהַקַּב הוּא שְׁתוּת לַסְּאָה שֶׁל תְּרוּמָה הַמְדַמַּעַת, שֶׁהַסְּאָה שִׁשָּׁה קַבִּים, אָז נוֹטֵל סְאָה אַחַת וְהַשְּׁאָר חֻלִּין כְּשֶׁהָיוּ. אֲבָל אִם הָיוּ הַחֻלִּין פָּחוֹת מִתִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה וְקַב, הַכֹּל מְדֻמָּע, וְיִמְכְּרוּ כֻּלָּם לַכֹּהֵן בִּדְמֵי תְּרוּמָה חוּץ מִדְּמֵי סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁבָּהּ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁאֵין תְּרוּמָה עוֹלָה בְּפָחוֹת מֵאַחַת וּמֵאָה, דְּסָתָם לָן תַּנָּא כְּוָתֵיהּ בְּכַמָּה דּוּכְתֵי. וְהַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין הַתְּרוּמָה עוֹלָה בְּמֵאָה בִּלְבַד, וְכָל שֶׁכֵּן בְּפָחוֹת מִמֵּאָה, דִּכְתִיב בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר (במדבר יח) מִכָּל חֶלְבּוֹ אֶת מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ, דָּבָר שֶׁאַתָּה תּוֹרֵם מִמֶּנּוּ אִם נָפַל לְתוֹכוֹ מְקַדְּשׁוֹ, וְהֵיכִי אֶחָד מִמֵּאָה, דְּמִמֵּאָה סְאִין מַפְרִישִׁין עֶשְׂרָה לְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, וּמֵאוֹתָן עֶשְׂרָה סְאָה לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְאָמַר רַחֲמָנָא שֶׁאִם חָזְרָה אוֹתָהּ סְאָה לְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה מְקַדְּשְׁתָן וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל מְדֻמָּע:

## משנה ח

**תְּאֵנִים שְׁחוֹרוֹת מַעֲלוֹת אֶת הַלְּבָנוֹת**. תְּאֵנָה שֶׁל תְּרוּמָה, שְׁחוֹרָה אוֹ לְבָנָה, שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה תְּאֵנִים שֶׁל חֻלִּין, חֻצְיָן שְׁחוֹרוֹת וְחֻצְיָן לְבָנוֹת, כֻּלָּן מִצְטָרְפִין לְבַטְּלָהּ, שֶׁאִם הָיָה רוֹצֶה הָיָה דּוֹרְסָן וּמְעָרְבָן הַכֹּל בְּיַחַד. וְאִם שְׁחוֹרָה נָפְלָה, מַעֲלָה אַחַת מִן הַשְּׁחוֹרוֹת, וְאִם לְבָנָה, מַעֲלָה אַחַת מִן הַלְּבָנוֹת, וְהַשְּׁאָר חֻלִּין כְּשֶׁהָיוּ:

**עִגּוּלֵי דְּבֵלָה**. דְּבֵלוֹת תְּאֵנִים הַנִּדְרָסִים בְּעִגּוּל, גְּדוֹלִים מַעֲלִים אֶת הַקְּטַנִּים, אִם יֵשׁ שָׁם חֲמִשִּׁים עִגּוּלִים קְטַנִּים וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה עִגּוּלִים גְּדוֹלִים, וְאֶחָד מִן הַגְּדוֹלִים כִּשְׁנַיִם מִן הַקְּטַנִּים, וְנָפַל לְתוֹכָן עִגּוּל קָטָן שֶׁל תְּרוּמָה, מְסַיְּעוֹת כֻּלָּן לְבַטֵּל. וְכֵן עִגּוּלִים וּמַלְבְּנִים. עִגּוּלִים הֵם הַנִּדְרָסוֹת בְּעִגּוּל, מַלְבְּנִים, תְּאֵנִים הַנִּדְרָסוֹת בְּצוּרַת רִבּוּעַ כְּמִין דְּפוּס שֶׁעוֹשִׂים בּוֹ הַלְּבֵנִים מְרֻבָּעוֹת:

**וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר**. אִם שְׁחוֹרָה נָפְלָה הַשְּׁחוֹרוֹת אֲסוּרוֹת, וְאִם לְבָנָה נָפְלָה הַלְּבָנוֹת אֲסוּרוֹת, וְכֵן בִּגְדוֹלִים וּקְטַנִּים, וְעִגּוּלִים וּמַלְבְּנִים, הַדּוֹמִין לְאוֹתָהּ שֶׁנָּפְלָה אֲסוּרִים:

**בְּיָדוּעַ מַה נָּפְלָה**. שְׁחוֹרָה אוֹ לְבָנָה, אֵין מַעֲלוֹת, לְפִי שֶׁיְּכוֹל לֶאֱכֹל הָאֲחֵרוֹת, וְכֵיוָן דְּמֻתָּרוֹת הֵן אֵין מְסַיְּעוֹת לְבַטֵּל. אֲבָל אִם אֵין יָדוּעַ אִם שְׁחוֹרָה נָפְלָה אוֹ לְבָנָה נָפְלָה, כֵּיוָן דְּכֻלָּן בְּסָפֵק אִסּוּר, מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

## משנה ט

**כֵּיצַד**. לְפֵרוּשֵׁי מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא קָאָתֵי:

**וּבְזוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַחְמִיר**. בְּהָא דְּתָנִינַן לְעֵיל, אֲבָל בְּמַאי דְּבָעֵינָא לְמֵימַר לְקַמָּן הֲוֵי אִפְּכָא:

## משנה י

**בְּדוֹרֵס לִיטְרָא קְצִיעוֹת**. לִיטְרָא שֶׁל תְּאֵנִים יְבֵשִׁים שֶׁל תְּרוּמָה:

**עַל פִּי הַכַּד**. שֶׁל חֻלִּין, וְהָרְבֵּה כַּדִּין יֵשׁ:

**וְאֵין יָדוּעַ**. בְּאֵיזֶה כַּד דְּרָסָהּ, וּבְכָל כַּד יֵשׁ מֵאָה לִיטְרוֹת שֶׁל חֻלִּין, אֲפִלּוּ אֵין כָּאן מֵאָה כַּדִּין, שֶׁרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאַף עַל פִּי שֶׁיָּדוּעַ הוּא שֶׁהַלִּיטְרָא שֶׁל תְּרוּמָה הִיא בְּפִי הַכַּד וְאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת עִם הַחֻלִּין, רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ נִפְרְדוּ מִמְּקוֹמָן וְנִתְעָרְבוּ הַחֻלִּין בַּתְּרוּמָה, וְעוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר כֵּיוָן דְּאֵינָהּ מְעֹרֶבֶת אֵין הַתַּחְתּוֹנוֹת מְסַיְּעוֹת לְבַטֵּל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת, אֶלָּא הַשּׁוּלַיִם מֻתָּרִים וְהַפּוּמִּים אֲסוּרִים, עַד שֶׁיִּהְיוּ שָׁם מֵאָה כַּדִּין וְיִתְבַּטֵּל פִּי חֻבִּית זֶה בְּמֵאָה פּוּמִּין, וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

## משנה יא

**מְגוּרָה**. אוֹצָר שֶׁאוֹגְרִים בּוֹ הַתְּבוּאָה:

**וְקִפְּאָהּ**. הֵסִיר מַה שֶּׁלְּמַעְלָה, תַּרְגּוּם וַיִּצֹּף הַבַּרְזֶל (מלכים ב ו) וְקָפָא פַּרְזְלָא:

**אִם יֵשׁ בַּקִּפּוּי תַּעֲלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה**. מְפֹרָשׁ בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּהָכִי קָאָמַר אִם יֵשׁ בַּקִּפּוּי עִם מַה שֶּׁתַּחְתָּיו אֶחָד וּמֵאָה תַּעֲלָה, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר הַתַּחְתּוֹנוֹת מַעֲלוֹת אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת, וְקָא מַשְׁמַע לָן דְּאַף עַל גַּב דְּקִפְּאָה וְגָלֵי דַּעְתֵּיהּ שֶׁלֹּא נִתְעָרְבָה עִם הַתַּחְתּוֹנוֹת, אַף עַל פִּי כֵן הַתַּחְתּוֹנוֹת מְסַיְּעוֹת לְבַטֵּל:

**וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לֹא תַעֲלָה**. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר לְעֵיל שֶׁאֵין הַתַּחְתּוֹנוֹת מְסַיְּעוֹת לְבַטֵּל:

**סְאָה תְּרוּמָה וְכוּ'**. סִיּוּמָא דְּמִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא, וְהָכִי קָאָמַר, כֵּיוָן דְּלֹא תַעֲלָה כֵּיצַד יַעֲשֶׂה, יַקְפִּיאֶנּוּ. יָסִיר מַה שֶּׁצָּף לְמַעְלָה וּמְעַט סָבִיב לֹה עַד שֶׁיֵּדַע שֶׁהֵסִיר כֻּלָּהּ, וְהַשְּׁאָר הַכֹּל חֻלִּין:

**אִם כֵּן לָמָּה אָמְרוּ**. מַתְנִיתִין פְּרִיךְ עַל מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אִם כֵּן בְּאֵיזֶה מָקוֹם אָמְרוּ תְּרוּמָה צְרִיכָה אֶחָד וּמֵאָה, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ תַּקָּנָה בְּקִפּוּי. וּמְשָׁנֵי בְּשֶׁאֵין יָדוּעַ אִם נִבְלְלָה הַסְּאָה בַּמְּגוּרָה אַחַר שֶׁנָּפְלָה עַל פִּי הַמְּגוּרָה, אִי נַמִי מִתְּחִלָּה אֵין יָדוּעַ לְהֵיכָן נָפְלָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

## משנה יב

**שְׁתֵּי קִפּוֹת**. בְּכָל אַחַת חֲמִשִּׁים סְאָה:

**וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזוֹ מֵהֶן נָפְלָה**. וּשְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת מִסְפֵּק, מְסַיְּעוֹת זוֹ אֶת זוֹ לְבַטֵּל, וְאִם רָצָה לְהַעֲלוֹת סְאָה מִזּוֹ מַעֲלֶה, מִזּוֹ מַעֲלֶה, מֻחֱצָה מִזּוֹ וּמֻחֱצָה מִזּוֹ מַעֲלֶה. וּשְׁתֵּי קִפּוֹת אֲפִלּוּ הֵן בִּשְׁנֵי בָתִּים וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזוֹ מֵהֶן נָפְלָה סְאָה שֶׁל תְּרוּמָה, מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ, מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן לְהִתְפַּנּוֹת, וְהֵן מִטַּלְטְלוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּפְעָמִים שֶׁמִּתְעָרְבוֹת זוֹ עִם זוֹ. אֲבָל שְׁתֵּי מְגוּרוֹת, שֶׁאֵינָן מִטַּלְטְלוֹת, בְּזְמַן שֶׁשְּׁתֵּיהֶן בְּבַיִת אֶחָד, מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ, וְאִם הֵן בִּשְׁנֵי [בָתִּים] אֵין מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ:

**רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֲפִלּוּ הֵן בִּשְׁתֵּי עֲיָרוֹת**. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

## משנה יג

**שֶׁנָּפְלָה אַחַת מֵהֶן**. אֲגַדָּה אַחַת כֵּיוֹצֵא בָהֶן, וְאֵינָהּ נִכֶּרֶת מִבֵּינֵיהֶן. וְאוֹתָהּ אֲגַדָּה הָיְתָה חֲצִיָּהּ חֻלִּין וְחֲצִיָּהּ תְּרוּמָה:

**שָׁהֲיוּ שָׁם מֵאָה וּשְׁנֵי חֲצָיִים**. עִם הַחֲצִי שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁבָּהּ. וְאַשְׁמְעִינַן רַבִּי יוֹסֵי שֶׁאֵין הָאֲגַדָּה שֶׁחֲצִיָּהּ תְּרוּמָה מְדַמַּעַת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן תְּרוּמָה שֶׁבָּהּ, וְלֹא אָמְרִינַן שֶׁהָאֲגַדָּה כֻּלָּהּ תְּדַמַּע, כֵּיוָן שֶׁהִיא תְּרוּמָה מְעֹרֶבֶת בְּחֻלִּין:

# פרק ה

## משנה א

**סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לְפָחוֹת מִמְּאָה חֻלִּין**. דִּתְרוּמָה טְמֵאָה נַמִּי עוֹלָה בְּאַחַת וּמֵאָה: **יֵרֵקְבוּ**. דְּאִי אֶפְשָׁר לַכֹּהֵן לְאָכְלָהּ, מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְמֵאָה. וְהָא דְּלֹא תְּנַן יִדְּלְקוּ, מִשּׁוּם דְּחַיְשִׁינַן דִּלְמָא אַדְּמַדְּלִיק לְהוּ אֲתֵי בְּהוּ לִידֵי תַּקָּלָה וְאָתֵי לְמֵיכַל מִנַּיְהוּ, מִשּׁוּם דְּדָמוּעַ קָיִל לְהוּ לְאִינָשֵׁי וְלֹא מְזַדְּהֲרֵי בֵּיהּ כְּלֵי הַאי:

**אִם טְהוֹרָה הָיְתָה אוֹתָהּ סְאָה**. וְגַם הַחֻלִּין טְהוֹרִים, יִמָּכְרוּ לַכֹּהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה, שֶׁדָּמֶיהָ פְּחוּתִים לְפִי שֶׁאֵין לָהּ אוֹכְלִים מְרֻבִּים, וְגַם אִם נִטְמֵאת לֹא חַזְיָא לַאֲכִילָה:

**חוּץ מִדְּמֵי אוֹתָהּ סְאָה**. שֶׁצָּרִיךְ לְתִתָּהּ לַכֹּהֵן:

**וְאִם לְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן**. טָהוֹר שֶׁלֹּא נִטְּלָה מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר נָפְלָה, יְבַקֵּשׁ מִן הַלֵּוִי שֶׁיַּחֲלִיפֵם לוֹ בְּחֻלִּין, וְיַעֲשֵׂם הַלֵּוִי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל טִבְלוֹ:

**וְאִם לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ טְהוֹרִים נָפְלָה**. יִפָּדוּ וְיֹאכַל דְּמֵי הַמַּעֲשֵׂר בִּירוּשָׁלַיִם, וְהַדְּמוּעַ יִמְכֹּר לַכֹּהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה חוּץ מִדְּמֵי אוֹתָהּ סְאָה:

**וְאִם טְמֵאִים הָיוּ**. הַחֻלִּין וְהַמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנָּפְלָה בָּהֶן תְּרוּמָה טְהוֹרָה, דְּהַשְׁתָּא לֹא מָצֵי לְמֵעַבְדִינְהוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר, מַפְרִישׁ עָלָיו תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְיִמְכְּרֵנוּ לַכֹּהֲנִים, וְיֹאכְלוּם הַכֹּהֲנִים נְקוּדִים, פֵּרוּשׁ בְּיֹבֶשׁ, כְּמוֹ יָבֵשׁ הָיָה נְקוּדִים (יהושע ט):

**אוֹ קַלְיוֹת**. כִּי הֵיכִי דְּלֹא תִּתְכַּשֵּׁר הַתְּרוּמָה הַטְּהוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ לְקַבֵּל טֻמְאָה, דְּכָל אֹכֶל שֶׁלֹּא בָא עָלָיו מַשְׁקֶה מִשְּׁבְעָה מַשְׁקִים אֵינוֹ מְכֻשָּׁר לְקַבֵּל טֻמְאָה:

**אוֹ יִלּוֹשׁוּ בְּמֵי פֵּרוֹת**. כְּגוֹן מֵי תּוּתִים וְרִמּוֹנִים, דְּלֹא מַכְשְׁרֵי:

**אוֹ יְחַלְּקוּם לְעִסּוֹת**. שֶׁיִּתֵּן פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה בְּכָל עִסָּה וְעִסָּה, דְּאֹכֶל שֶׁהוּא פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאַת אֳכָלִים, וְאֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֳכָלִים. וְאִי קַשְׁיָא מַאי שְׁנָא מִסְּאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה בְּחֻלִּין טְהוֹרִים דְּאָמְרִינַן יֵרָקְבוּ מִשּׁוּם דְּעוֹשֶׂה הַכֹּל תְּרוּמָה וְנֶחְשָׁב כִּתְרוּמָה טְמֵאָה וּטְהוֹרָה שֶׁנִּתְעָרְבוּ, וְאִם כֵּן תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְחֻלִּין טְמֵאִים נַמִּי שֶׁנִּתְעָרְבוּ יֶחְשְׁבוּ כִּתְרוּמָה טְהוֹרָה וּטְמֵאָה שֶׁנִּתְעָרְבוּ וְיִהְיוּ אֲסוּרִים בַּאֲכִילָה. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא דָמְיָ, דְּלִעֵיל הָנָךְ חֻלִּין נַעֲשׂוּ כִּתְרוּמָה לֵאָסֵר לְזָרִים מִכֹּחַ תְּרוּמָה טְמֵאָה, הִלְכָךְ לַכֹּהֲנִים נַמִּי אֲסִירֵי כְּדֵין תְּרוּמָה טְמֵאָה, אֲבָל הָנָךְ חֻלִּין דְּהָכָא אֵין נַעֲשִׂים תְּרוּמָה אֶלָּא מִכֹּחַ תְּרוּמָה טְהוֹרָה, הִלְכָךְ שַׁרְיָן לַכֹּהֲנִים כִּתְרוּמָה טְהוֹרָה:

## משנה ב

**סְאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה חֻלִּין טְהוֹרִים**. וְהַשְׁתָּא הַתְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה וְלֹא נַעֲשֶׂה הַכֹּל מְדֻמָּע, וְהַחֻלִּין טְהוֹרִים לֹא הֻכְשְׁרוּ לְקַבֵּל טֻמְאָה וְלֹא טִמְּאָתָן הַתְּרוּמָה טְמֵאָה:

**תֵּרוֹם וְתִשָּׁרֵף**. כְּשֵׁם שֶׁאִם הָיְתָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל, כָּךְ הַטְּמֵאָה תֵּרוֹם וְתִשָּׁרֵף. וְהַאי תִּשָּׁרֵף דּוּמְיָא דְּתֵרָקֵב, שֶׁאָסוּר לֵהָנוֹת מִמֶּנָּה בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹרְפָה, דְּאִי שַׁרְיַת לֵיהּ לֵהָנוֹת מִמֶּנָּה אָתֵי לְמֵיכְלָהּ, דְּסָבוּר שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת עַל יְדֵי בִּטּוּל:

**תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל נְקוּדִים**. בִּיבֶ"שׁ, כֵּלֵיהּ כִּדְפָרְשִׁינַן לְעֵיל. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

## משנה ג

**תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל**. בְּהָא מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאַף אוֹתָהּ סְאָה נֶאֱכֶלֶת, מִשּׁוּם דְּלֹעֵיל תְּרוּמָה טְמֵאָה נָפְלָה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְבַּטְּלָה בַּחֻלִּין הַטְּהוֹרִים, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁמַּגְבִּיהַּ שָׁם תְּרוּמָה עֶלֶיהָ וְחוֹזֶרֶת לִשְׁמָהּ הָרִאשׁוֹן. אֲבָל הָכָא דִּטְהוֹרָה נָפְלָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַחֻלִּין הָיוּ טְמֵאִים, כְּשֶׁמַּגְבִּיהַּ חֲזָרָה לְשָׁם תְּרוּמָה טְהוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה:

## משנה ד

**בֵּית שַׁמַּאי אוֹסְרִים**. דְּסָבְרֵי תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בִּטְהוֹרָה אֵינָהּ עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה, כִּדְמְפָרֵשׁ טַעְמָא לְקַמָּן:

**לְאַחַר שֶׁהוֹדוּ**. בֵּית שַׁמַּאי לְדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל. מִשּׁוּם דְּהִקְשׁוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי, וּמַה תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁהִיא בְּמִיתָה אֵצֶל הַזָּרִים עוֹלָה, טְמֵאָה שֶׁהִיא בַּעֲשָׂה אֵצֶל כֹּהֵן לֹא כָּל שֶׁכֵּן, וְחָזְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְהוֹרוֹת כְּדִבְרֵי בֵּית הִלֵּל:

**תֵּרוֹם וְתִשָּׁרֵף**. וְהַשְׁאָר מֻתָּר:

**אָבְדָה בְּמַעוּטָהּ**. כֵּיוָן דְּהַכֹּל תְּרוּמָה וְאֵין כָּאן גֶּזֶל הַשֵּׁבֶט, אֲפִלּוּ לִתְרֹם אֵין צָרִיךְ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

## משנה ה

**כִּתְרוּמָה וַדַּאי**. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר שֶׁאֲנִי אוֹמֵר סְאָה שֶׁנָּפְלָה הִיא סְאָה שֶׁעָלְתָה:

**אֵינָהּ מְדַמַּעַת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן**. וְהַסְּאָה שֶׁהִגְבִּיהַּ אֵין בָּהּ אֶלָּא חֵלֶק אֶחָד מִמֵּאָה תְּרוּמָה, וְהַשְׁאָר חֻלִּין:

## משנה ו

**אֵין הַמְּדַמַּע מְדַמֵּעַ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן**. לְפִי מַה שֶּׁיֵּשׁ תְּרוּמָה בְּסְאָה זוֹ שֶׁל דְּמוּעַ בְּעֵינָן מֵאָה מִן הַחֻלִּין, וְלֹא בְעֵינָן מֵאָה סְאִין כְּנֶגֶד כָּל אוֹתָהּ סְאָה שֶׁל דְּמוּעַ, שֶׁאֵינָהּ נֶחֱשֶׁבֶת כֻּלָּהּ תְּרוּמָה לֶאֱסֹר חֻלִּין שְׁנִיִּים:

**וְאֵין הַמְחַמֵּץ מַחְמִיץ אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן**. עִסָּה שֶׁל חֻלִּין שֶׁנִּתְחַמְּצָה בִּשְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה הֲרֵי כֻּלָּהּ אֲסוּרָה לְזָרִים, וְאִם נָפַל מֵאוֹתָהּ עִסָּה לְתוֹךְ עִסָּה אַחֶרֶת שֶׁל חֻלִּין וְחִמְּצָתָהּ אֵינָהּ אוֹסֶרֶת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁמִּעֵרֶב בָּהּ, וְלֹא מִתְּסָרָה אַחֲרוֹנָה אֶלָּא אִם כֵּן נָפַל מִן הָרִאשׁוֹנָה שִׁעוּר גָּדוֹל כָּל כָּךְ שֶׁיֵּשׁ בַּשְּׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה הַמְעֹרָב בָּהּ כְּדֵי לְחַמֵּץ הָאַחֲרוֹנָה בִּלֹּא צֵרוּף הַחֻלִּין הַמְדֻמָּעִין:

**וְאֵין מַיִם שְׁאוּבִים פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן**. מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשְׂרִים וְאֶחָד סְאִים מֵי גְשָׁמִים, מְמַלֵּא בַּבָּתֵּי תְּשַׁע עֶשְׂרֵה סְאִים וּפוֹתְקָן לַמִּקְוֶה דֶּרֶךְ הַמְּשָׁכָה וְהֵן טְהוֹרִין. וְאַף עַל גַּב דִּשְׁלִשָּׁה לַגִּין מַיִם שְׁאוּבִים פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה, הַשְּׁאִיבָה כְּשֵׁרָה כְּשֶׁהִיא דֶּרֶךְ הַמְּשָׁכָה וְהָיָה שָׁם רֹב שִׁעוּר הַמִּקְוֶה שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וְאֶחָד סְאִים מֵי גְשָׁמִים. וְהַיְנוּ לְפִי חֶשְׁבּוֹן, דְּאֵין הַשְּׁאוּבִים פּוֹסְלִין הַמִּקְוֶה כְּשֶׁהֵן דֶּרֶךְ הַמְּשָׁכָה אֶלָּא אִם כֵּן הֵם עֶשְׂרִים [סְאִים] מַיִם שְׁאוּבִים, שֶׁאֵין שָׁם רֹב שִׁעוּר מִקְוֶה מִמֵּי גְשָׁמִים. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

## משנה ז

**הִגְבִּיהָהּ**. כְּדֵין תְּרוּמָה שֶׁעוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה:

**הֲרֵי זוֹ מַתָּרֶת**. וְצָרִיךְ לְהָרִים:

**עַד שֶׁתִּרְבֶּה תְּרוּמָה עַל הַחֻלִּין**. דְּהַיְנוּ עַד שֶׁיִּפְּלוּ שָׁם חֲמִשִּׁים וְאֶחָד שֶׁל תְּרוּמָה, אֲבָל מֻחֱצָה עַל מֻחֱצָה שְׁרֵי:

## משנה ח

**עַד שֶׁנִּפְלָה אַחֶרֶת**. סְאָה אַחֶרֶת שֶׁל תְּרוּמָה:

**הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה**. דִּכְמוֹ שֶׁנָּפְלוּ בְּבֵת אַחַת דְּמִי:

**וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר**. כְּשֶׁלֹּא נוֹדַע לוֹ נְפִילָה רִאשׁוֹנָה עַד שֶׁנִּפְלָה שְׁנִיָּה מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן דִּכְמַאן דְּנָפְלוּ בְּבֵת אַחַת דְּמִי. כִּי פְּלִיג הֵיכָא דְנוֹדַע לוֹ בֵּינְתַיִם וְלֹא הִסְפִּיק לְהָרִים עַד שֶׁנִּפְלָה אַחֶרֶת, רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר כֵּיוָן דְּעוֹמֵד לְהָרִים כְּמוּתָם דָּמִי, וְאַזְדָּא לְטַעֲמֵיהּ דְּאִית לֵיהּ בְּעַלְמָא (פסחים יג: בבא קמא עו:) כָּל הָעוֹמֵד לִזְרֹק כִּזְרוּק דָּמִי, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים הַשְׁתָּא מִיהַת לֹא הוּרְמָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

## משנה ט

**וּטְחָנָן**. כֻּלָּן בְּבֵת אַחַת:

**וּפָחָתוּ**. לֹא אָמְרִינַן חֻלִּין פָּחֲתוּ וְלֹא הַתְּרוּמָה וְאֵין כָּאן מֵאָה וְאֶחָד וְאָסוּר:

**וְאִם יָדוּעַ שֶׁהַחִטִּים שֶׁל חֻלִּין יָפוֹת מִשֶּׁל תְּרוּמָה מַתָּר**. דְּשֶׁל חֻלִּין הוֹתִירוּ וְשֶׁל תְּרוּמָה לֹא הוֹתִירוּ, וְיֵשׁ כָּאן אֶחָד וּמֵאָה. וְאַף עַל גַּב דְּמֵעִקָּרָא נֶאֶסְרוּ, חָזְרוּ וְהֻתְּרוּ בַּטְּחִינָה, וַאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה יָכוֹל לִטְחֹן כְּדֵי לְהַתִּירָן:

**וְאִם מֵזִיד אָסוּר**. קְנָסוּהוּ רַבָּנָן לְפִי שֶׁבִּטֵּל אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה, וְהוּא הַדִּין לְכָל אִסּוּרִים שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁבִּטְּלָן בְּמֵזִיד, שֶׁהֵן אֲסוּרִים:

## פרק ו

### משנה א

**הָאוֹכֵל תְּרוּמָה שׁוֹגֵג מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ**. כְּדִכְתִיב (ויקרא כב) כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְיָסַף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו. וְהַחֹמֶשׁ הוּא רְבִיעִית מַה שֶּׁאָכַל, כְּגוֹן אִם אָכַל תְּרוּמָה שֶׁשָּׁוֶה דִּינָר מְשַׁלֵּם דִּינָר וּרְבִיעַ, שֶׁהֵם בֵּין הַכֹּל חֲמִשָּׁה רְבִיעִיּוֹת דִּינָר, נִמְצָא הַקֶּרֶן עִם חֻמְשׁוֹ חֲמִשָּׁה. וְכָל חֲמָשִׁים הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה כָּךְ הֵם:

**אֶחָד הַשְּׁוָתָהּ**. יַיִן:

**וְאֶחָד הַסָּף**. שֶׁמֶן. דִּשְׁתִיָּה בִּכְלַל אֲכִילָה דִּכְתִיב (דברים יד) בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר, וּכְתִיב בַּתֹּרִיהּ וְאָכַלְתָּ שָׁם. וְסִיכָה כִּשְׁתִיָּה דִּכְתִיב (תהלים קט) וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן בְּעַצְמוֹתָיו:

**וְחֹמֶשׁ חֲמִשָּׁה**. שֶׁאִם אָכַל תְּרוּמָה וְשִׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, וְחָזַר וְאָכַל תַּשְׁלוּמֵי הַחֹמֶשׁ, מוֹסִיף חֹמֶשׁ עַל אוֹתוֹ חֹמֶשׁ:

**אֵינוֹ מְשַׁלֵּם תְּרוּמָה**. שֶׁהַתְּרוּמָה לַכֹּהֵן, וְתַשְׁלוּמֵי מַה שֶּׁאָכַל הֵם חוֹב עָלָיו, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְפָרַע חוֹבוֹ מִמָּקוֹם אַחֵר:

**אֶלָּא חֻלִּין מְתֻקָּנִים**. שֶׁהִפְרִישׁוּ מֵהֶן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת, דְּרַחֲמָנָא אָמַר (ויקרא כב) וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ, דָּבָר הָרָאוּי לִהְיוֹת קֹדֶשׁ. וְחֹמֶשׁ נַמִּי צָרִיךְ לִהְיוֹת מֵחֻלִּין מְתֻקָּנִים, דִּכְתִיב (שם) וְיָסַף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו, מִלַּמֵּד שֶׁחֻמְשׁוֹ כְּמוֹתוֹ:

**וְהֵן נַעֲשִׂין תְּרוּמָה**. אוֹתָן חֻלִּין מְתֻקָּנִים:

**וְהַתַּשְׁלוּמִין תְּרוּמָה**. שֶׁאִם חָזַר וְאָכַל בְּשׁוֹגֵג אוֹתָן חֻלִּין שֶׁנִּשְׁתַּלְּמוּ, מַה שֶּׁחוֹזֵר וּמְשַׁלֵּם תַּחְתֵּיהֶן גַּם הֵם נַעֲשִׂין תְּרוּמָה:

**אֵינוֹ מוֹחֵל**. דְּכֵיוָן דִּגְזֵרַת הַכָּתוּב הִיא דְּחַיָּב לְשַׁלֵּם דָּבָר הָרָאוּי לִהְיוֹת קֹדֶשׁ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְפָטֹר עַצְמוֹ בְּדָמִים, אֵין הַדָּבָר תָּלוּי בַּבְּעָלִים:

### משנה ב

**בַּת יִשְׂרָאֵל**. שֶׁהִפְרִישָׁה תְּרוּמָה וְלֹא נָתְנָה אוֹתָהּ לַכֹּהֵן וַאֲכָלָתְהּ שׁוֹגֵג:

**וְאַחַר כָּךְ נִשֵּׂאת לַכֹּהֵן**. וַהֲרֵי הִיא רְאוּיָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה, דְּאִשֵּׁת כֹּהֵן אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה:

**מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְעַצְמָהּ**. שֶׁהֲרֵי אִם הָיְתָה אוֹתָהּ תְּרוּמָה שֶׁאָכְלָה עַכְשָׁיו בְּעַיִן לֹא הָיְתָה חַיֶּבֶת לִתְּנָהּ לַכֹּהֵן, דְּהִיא נַעֲשֵׂית כֹּהֶנֶת בְּנִשּׂוּאֶיהָ, הִלְכָּךְ עַתָּה נַמִּי הַתַּשְׁלוּמִים הֵן שֶׁלָּהּ:

**מְשַׁלְּמֶת קֶרֶן לַבְּעָלִים**. כְּדִין גּוֹזֵל חֲבֵרוֹ, אֲבָל הַחֹמֶשׁ תְּעַכֵּב לְעַצְמָהּ:

## משנה ג

**הוּא מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן**. דְּמֵי תְּרוּמָה, כְּדִין גּוֹזֵל, שֶׁהֲרֵי הוּא נַעֲשָׂה נַזְקָן עָלֶיהָ:

**וְהֵן מְשַׁלְּמִין אֶת הַחֹמֶשׁ**. עַוֹן אֲכִילָתָן בְּשׁוֹגֵג, שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ אֶלָּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְסָךְ עַצְמוֹ, אֲבָל הַמַּזִּיק אֶת הַתְּרוּמָה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם חֹמֶשׁ, דִּכְתִיב (ויקרא כב) וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ, פֹּרֶט לְמַזִּיק:

**הֵן מְשַׁלְּמִין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ**. חֻלִּין מְתֻקָּנִים, וְיֵעָשׂוּ תְּרוּמָה, וְהוּא מְשַׁלֵּם לָהֶם דְּמֵי חֻלִּין שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַאֲכִילָן. וְאִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דִּלְרַבִּי מֵאִיר אֵין הַמַּאֲכִיל מְשַׁלֵּם אֶלָּא דְּמֵי תְּרוּמָה, וּלְרַבָּנָן מְשַׁלֵּם דְּמֵי חֻלִּין:

## משנה ד

**דְּמֵי תְּרוּמָה**. שֶׁאֵין דָּמֶיהָ יְקָרִים כְּחֻלִּין:

**קֶרֶן וְחֹמֶשׁ מִן הַחֻלִּין**. וְהֵן נַעֲשִׂין תְּרוּמָה, כְּדִין כָּל אוֹכֶל תְּרוּמָה בִּשְׁגָגָה:

**וְקֶרֶן דְּמֵי תְּרוּמָה**. מִשּׁוּם כֶּפֶל לַגַּנָּב:

**תְּרוּמַת הֶקְדֵּשׁ**. שֶׁהַקְּדִישׁ הַכֹּהֵן תְּרוּמָה לְבֶדֶק הַבַּיִת:

**שְׁנֵי חֲמָשִׁים**. חַד מִשּׁוּם אוֹכֶל תְּרוּמָה, וְחַד מִשּׁוּם נֶהֱנָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ. אֲבָל כֶּפֶל בְּהֶקְדֵּשׁ לֵיכָּא, דִּכְתִיב (שמות כב) יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ, וְלֹא לַהֶקְדֵּשׁ:

## משנה ה

**מִן הַלָּקֶט מִן הַשִּׁכְחָה וּמִן הַפֵּאָה**. מִשּׁוּם דְּאֵין בָּהֶם זִיקַת תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת, הִלְכָּךְ לֹא חֲוֵי בְּכָלַל דָּבָר הָרָאוּי לִהְיוֹת קֹדֶשׁ. וְלֹא דָּמֵי לְחֻלִּין מְתֻקָּנִים, דְּהַנָּהוּ הָיוּ רְאוּיִין לִהְיוֹת קֹדֶשׁ קֹדֶם שֶׁנִּתְקָנוּ, אֲבָל לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה מֵעוֹלָם לֹא נִרְאוּ לִהְיוֹת קֹדֶשׁ:

**וּמִן הַהֶפְקֵר**. לְאַחַר שֶׁזָּכָה בּוֹ:

**וְלֹא מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ**. וְאַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא חֲוֵי כְּחֻלִּין הַמְתֻקָּנִים, כֵּיוָן דְּקֹדֶם שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ לֹא חָזֵי, הַשְׁתָּא נַמִּי לֹא חָזֵי:

**שֶׁאֵין הֶקְדֵּשׁ פּוֹדֶה הֶקְדֵּשׁ**. וְאִלּוּ חֲשׁוּבִים כְּהֶקְדֵּשׁ קֹדֶם שֶׁנִּפְדּוּ, וְאֵין אָדָם יָכוֹל לִפְטֹר עַצְמוֹ בְּמָמוֹן גָּבוֹהַּ. וְסָבַר רַבִּי מֵאִיר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מָמוֹן גָּבוֹהַּ הוּא, וְכֵיוָן דְּקֹדֶם שֶׁנִּפְדּוּ לֹא חָזוּ תּוּ לֹא חָזוּ לְאַחַר שֶׁנִּפְדּוּ:

**וַחֲכָמִים מַתִּירִין בָּאֵלּוּ**. בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

## משנה ו

**שֶׁיְּשַׁלֵּם מִן הַיָּפָה עַל הָרָע**. כְּגוֹן שֶׁאָכַל גְּרוֹגָרוֹת, וּלְפִי מִדָּה שֶׁאָכַל גְּרוֹגָרוֹת יְשַׁלֵּם תְּמָרִים, וְלֹא לְפִי דָּמִים, דְּכֵיוָן דִּבְזוּזָא אָכַל וּבְזוּזָא מְשַׁלֵּם, מַאי נַפְקָא מִינַּהּ שֶׁיְּשַׁלֵּם מִן הַיָּפָה עַל

הָרַע. וְאֵיכָא לְמַאן דְּאָמַר דַּאֲפִלּוּ לְפִי דָּמִים מָצִינַן לְמֵימַר דְּאִי אָכַל מִידֵי דְּלֹא קָפֵץ עָלֶיהָ זָבֵינָא מְשַׁלֵּם מִידֵי דְּקָפֵץ עָלֶיהָ זָבֵינָא:

**לְפִיכָךְ**. שֶׁאֵין יָכוֹל לְשַׁלֵּם מִמִּין אַחֵר, אִם אָכַל קְשׁוּאִים שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית וְאֵין קְשׁוּאִים שֶׁל אוֹתָהּ שָׁנָה מְצוּיִים עוֹד, שֶׁכְּבָר נִתְקַשּׁוּ וְלֹא חָזוּ לַאֲכִילָה, וּמִין אַחֵר אֵינוֹ יָכוֹל לְשַׁלֵּם, צָרִיךְ לְהַמְתִּין לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וִישַׁלֵּם מִקְּשׁוּאִין שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, דְּמִשֶּׁל שְׁבִיעִית אָסוּר לִפְרֹעַ חוֹבוֹ, דְּדָמֵי לְסָחוֹרָה:

# פרק ז

## משנה א

**הָאוֹכֵל תְּרוּמָה מֵזִיד**. בְּלֹא הַתְרָאָה, דְּאִלּוּ אִתְרוּ בֵיהּ לוֹקֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם. וְאַף עַל גַּב דְּבְלֹא הַתְרָאָה חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, אֵינָהּ פּוֹטֶרֶת מִן הַתַּשְׁלוּמִין:

**וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ**. דְּלֹא חִיְּבָה תּוֹרָה חֹמֶשׁ אֶלָּא לְאוֹכֵל תְּרוּמָה בִּשְׁגָגָה:

**הַתַּשְׁלוּמִין חֻלִּין**. דְּתַשְׁלוּמִין דְּשׁוֹגֵג בִּלְבָד קָרִינְהוּ רַחֲמָנָא קֹדֶשׁ, כְּדִכְתִיב וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל תַּשְׁלוּמִין דְּמֵזִיד חֻלִּין הֵן, וְהוֹאִיל וְהֵן חֻלִּין אִם רָצָה הַכֹּהֵן לְמָחֹל מוֹחֵל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַשְׁלוּמִין שֶׁל שׁוֹגֵג שֶׁאִם רָצָה לְמָחֹל אֵינוֹ מוֹחֵל, מִפְּנֵי שֶׁהֵן קֹדֶשׁ:

## משנה ב

**בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרָאֵל**. וַאֲסוּרָה לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה:

**מְשַׁלֶּמֶת אֶת הַקֶּרֶן**. כְּדִין גּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ, אֲבָל לֹא חֹמֶשׁ, דְּכֹהֶנֶת הִיא, וּכְתִיב (ויקרא כב) וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, יָצְאָה זֹאת שֶׁאֵינָהּ זָרָה וְאֶפְשָׁר לָהּ שֶׁתְּשׁוּב לְבֵית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ וּתְהֵא מֻתֶּרֶת לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה:

**וּמִיתָתָהּ בִּשְׂרֵפָה**. אִם זְנָתָה תַּחַת בַּעְלָהּ יִשְׂרְאֵל, כְּדִכְתִיב (ויקרא כא) וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת וְכוּ', כָּל שֶׁהִיא בַּת כֹּהֵן, לֹא שְׁנָא אֵשֶׁת כֹּהֵן וְלֹא שְׁנָא אֵשֶׁת יִשְׂרְאֵל, בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף:

**נִשֵּׂאת לְאָחָד מִכָּל הַפְּסוּלִים**. כְּגוֹן חָלָל נָתִין וּמַמְזֵר, מְשַׁלֶּמֶת קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, שֶׁהֲרֵי נִתְחַלְּלָה בְּבִיאָתוֹ וְאֵינָהּ רְאוּיָה עוֹד לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה וַהֲרֵי הִיא כְּזָרָה:

**וּמִיתָתָהּ בְּחֶנֶק**. דִּכְתִיב וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תֵחֵל לִזְנוֹת, מִי שֶׁרְאוּיָה לַחֲזוֹר לְבֵית אָבִיהָ אִלְמָלֵא זְנוּת זֶה הִיא בִּשְׂרֵפָה, יָצְתָה נִבְעֶלֶת לְפָסוּל לָהּ שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לַחֲזוֹר לְבֵית אָבִיהָ, שֶׁזּוֹ אֵינָהּ בִּשְׂרֵפָה:

**וַחֲכָמִים אוֹמְרִים וְכוּ'**. דְּלֹא הַוְיָא זָרָה עַד שֶׁתְּהֵא זָרָה מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ, וְזוֹ הוֹאִיל וּכְבָר אָכְלָה בִּתְרוּמָה אֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת אֶת הַחֹמֶשׁ:

**וּמִיתָתָהּ בִּשְׂרֵפָה**. וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כְּתִיב, מִכָּל מָקוֹם. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

## משנה ג

**הַמַּאֲכִיל אֶת בָּנָיו קְטַנִּים**. דְּלָאו בְּנֵי חִיּוּבָא נִינְהוּ, וַעֲבָדָיו אֲפִלּוּ גְּדוֹלִים:

**וּתְרוּמַת חוּץ לָאָרֶץ**. אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְדַמַּעַת, אֵין מוֹסִיפִין חֹמֶשׁ עָלֶיהָ:

## משנה ה

**לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נָפְלָה**. וְשֶׁל חֻלִּין מֻתֶּרֶת. וְדַוְקָא בִּשְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, תְּלִינַן תְּרוּמָה לְתוֹךְ תְּרוּמָה נָפְלָה, שֶׁיֵּשׁ הֶתֵּר לִשְׁתֵּי הַקֻּפּוֹת. אֲבָל אַחַת חֻלִּין וְאַחַת טֶבֶל אוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, לֹא תָּלִינַן שֶׁנָּפְלָה הַתְּרוּמָה לַטָּבֶל כְּדֵי לְהַתִּיר הַחֻלִּין, מֵאַחַר שֶׁהַטֶּבֶל נִדְמַע וְנֶאֱסַר, דְּמַאי חָזֵית לֶאֱסֹר קָפָה זוֹ יוֹתֵר מִזּוֹ. וְכֵן טְמֵאָה וּטְהוֹרָה תְּלִינַן בַּטְּמֵאָה, אוֹ מְדַמַּעַת וְשֶׁאֵינָהּ מְדַמַּעַת תְּלִינַן בַּמְדַמַּעַת. כְּלָלָא דְמִלְתָא, כָּל הֵיכָא דְּאַחַת אֵינָהּ מִתְקַלְקֶלֶת, תְּלִינַן בָּהּ:

**אָכַל אַחַת מֵהֶן פָּטוּר**. דְּשָׁמָא שֶׁל חֻלִּין אָכַל:

**וְחַיֶּבֶת בְּחַלָּה**. דְּסָפֵק חֻלִּין הִיא:

**וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר**. דְּכֵיוָן דְּלֹא יְדִיעַ הֲוָה לֵיהּ כְּמְדֻמָּע דְּפָטוּר מִן הַחַלָּה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי בְּכָל הַנֵּי תְּלָתָא בָּבֵי דְּמַתְנִיתִין:

**אָכַל**. אָדָם אַחֵר אֶת הַשְּׁנִיָּה, פָּטוּר:

**כַּקְטָנָה שֶׁבִּשְׁנֵיהֶן**. לְהָקֵל:

## משנה ו

**אֵינָהּ מְדַמַּעַת**. דְּשָׁמָא הַיְנוּ אוֹתָהּ שֶׁל חֻלִּין:

## משנה ז

**זָרַע אַחַת מֵהֶן פָּטוּר**. שֶׁהַזּוֹרֵעַ אֶת הַתְּרוּמָה בְּשׁוֹגֵג צָרִיךְ לְהַפֵּךְ אֶת הַקַּרְקַע, וְאִם לֹא הִפֵּךְ, הַגִּדּוּלִים תְּרוּמָה, וְהֵכָא פָּטוּר, דִּכְחֻלִּין הֵם:

**בְּדָבָר שֶׁזֶּרְעוֹ כָּלֶה**. כְּגוֹן חִטִּים וּשְׂעוֹרִים, מֻתָּר לְזָרְעָם, דְּאֵין זוֹ תְּרוּמָה וַדַּאי, וְחָשְׁבִינַן לַהּ כְּגִדּוּלֵי [מְדֻמָּע] דִּתְנַן לְקַמָּן בְּפֶרֶק ט' שֶׁהֵן חֻלִּין:

**בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה**. כְּגוֹן שׁוּם וּבְצָלִים, אָסוּר, וְאַף עַל גַּב דְּחָשְׁבִינַן לֵיהּ כִּמְדֻמָּע וְלֹא כִּתְרוּמָה, בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר טְפֵי:

# פרק ח

## משנה א

**הָאִשָּׁה**. בַּת יִשְׂרָאֵל הַנְּשׂוּאָה לְכֹהֵן:

**מֵת רַבָּךְ**. וִירָשׁוֹ בֶּן בִּתּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, אוֹ בִתּוֹ הַנְּשׂוּאָה לְיִשְׂרְאֵל:
**שֶׁהוּא בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶּן חֲלוּצָה**. וּפָסוּל מִלֶּאֱכֹל בִּתְרוּמָה:
**רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב קֶרֶן וְחֹמֶשׁ**. בְּכֻלְּהוּ:
**וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר**. בַּגְּמָרָא מוֹקֵי לַהּ דְּוָקָא בְּאוֹכֵל תְּרוּמַת חֹמֶץ בְּעֶרֶב פֶּסַח, מִפְּנֵי שֶׁזְּמַנּוֹ בָּהוּל, שֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה וְעוֹמֵד לְבַעֵר הֶחָמֵץ שֶׁל תְּרוּמָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:
**וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר**. דִּכְתִיב (דברים לג) בָּרֵךְ ה' חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה, אֲפִלּוּ חָלָל שֶׁבּוֹ פֹּעַל יָדָיו תִּרְצֶה:
**נוֹדַע שֶׁהוּא בַּעַל מוּם עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה**. אַף לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, דִּכְתִיב (במדבר כח) אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם וְלֹא כְּשֶׁהוּא חָסֵר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

## משנה ב

**וְכֻלָּם**. עֶבֶד וְאִשָּׁה שֶׁאָכְלוּ מִתְּחִלָּה בְּהֶתֵּר, בְּהָא קָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּיִבְלְעוּ, אֲבָל בֶּן גְּרוּשָׁה אוֹ בֶן חֲלוּצָה דְּמֵעוֹלָם לֹא אָכְלוּ בְּהֶתֵּר מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּיִפְלֹט, מִידֵי דַּהֲוָה אַטָּמֵא הָיִיתָ אוֹ טְמֵאָה הָיְתָה הַתְּרוּמָה קֹדֶם שֶׁנִּתְּנָהּ לְתוֹךְ פִּיו, דְּמוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּיִפְלֹט:
**אוֹ שֶׁטָּעַם טַעַם פִּשְׁפֵּשׁ**. שֶׁרֶץ, כְּשֶׁמּוֹלְלִין אוֹתוֹ רֵיחוֹ מְאוּס בְּיוֹתֵר, וְהוּא מָצוּי בַּכְּתָלִים וּבַמִּטּוֹת, וְקוֹרִין לוֹ בַּעֲרָבִי בק"י וּבְלַעַ"ז צימיצ"א. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

## משנה ג

**הָיָה אוֹכֵל בְּאֶשְׁכּוֹל**. תֹּלֵשׁ אֶשְׁכּוֹל מִגֶּפֶן שֶׁבַּגִּנָּה וְהָיָה אוֹכֵל וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁנִּכְנַס לֶחָצֵר, וְחָצֵר קוֹבַעַת לְמַעֲשֵׂר, וְאֵפִלּוּ אֲכִילַת עֲרַאי אֲסוּרָה עַד שֶׁיִּתְרֹם וְיַעֲשֵׂר:
**רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִגְמֹר**. לֹא שֶׁיֹּאכַל בֶּחָצֵר. אֶלָּא יֵצֵא חוּץ לֶחָצֵר וְיִגְמֹר לֶאֱכֹל הָאֶשְׁכּוֹל בַּגִּנָּה:
**לֹא יִגְמֹר**. וַאֲפִלּוּ בַּגִּנָּה, עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר:
**חָשְׁכָה לֵילֵי שַׁבָּת**. וְהָיָה אוֹכֵל אֲכִילַת עֲרַאי, וְשַׁבָּת קוֹבַעַת לְמַעֲשֵׂר וַאֲפִלּוּ אֲכִילַת עֲרַאי אֲסוּרָה:
**יִגְמֹר**. לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֲבָל בַּשַּׁבָּת עַצְמוֹ מוּתָּר דְּאָסוּר:
**לֹא יִגְמֹר**. אֲפִלּוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

## משנה ד

**יִשְׁפַּךְ**. וְאֵין כָּאן מִשּׁוּם אִבּוּד תְּרוּמָה, מִפְּנֵי שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹתוֹ, שֶׁמָּא שָׁתָה מִמֶּנּוּ נָחָשׁ:
**וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִים מֻתָּרִים**. שֶׁאֵין נָחָשׁ שׁוֹתֶה מֵהֶן. אֶלָּא שֶׁהַדֹּבֶשׁ וְהַצִּיר וְהַמּוּרְיָס וּשׁוּמִים כְּתוּשִׁים, כָּל אֵלּוּ הֻזְכְּרוּ בַּגְּמָרָא לֶאֱסֹר, שֶׁהַנָּחָשׁ שׁוֹתֶה מֵהֶן:
**כַּמָּה יִשְׁהוּ**. כַּמָּה יַעַמְדוּ מְגֻלִּין:

**הָרַחַשׁ**. הַנָּחָשׁ, וּלְפִי שֶׁהוֹלֵךְ עַל גְּחוֹנוֹ קָרוּי רַחַשׁ, שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה כְּמְהַלֵּךְ אֶלָּא כְּרוֹחֵשׁ וּמִתְנַעֲנֵעַ:

**מִמָּקוֹם קָרוֹב**. פֵּרְשׁוּ בוֹ (חולין י:) כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִתַּחַת אֹזֶן הַכְּלִי וְיִשְׁתֶּה וְיַחֲזֹר לְחוֹרוֹ:

## משנה ה

**שִׁעוּר הַמַּיִם**. לְהִיוֹת אֲסוּרִים מִשּׁוּם גְּלוּי:

**כְּדֵי שֶׁתֹּאבַד בָּהֶן מָרָה**. אִם הָיוּ מְרֻבִּים כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֶרֶס הַנָּחָשׁ יִפָּסֵד וְיֹאבַד בָּהֶן אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם גְּלוּי. וְיוֹדְעִין הָיוּ כַּמָּה אֶרֶס הַנָּחָשׁ מַטִּיל בְּפַעַם אַחַת:

**מָרָה**. הָאֶרֶס שֶׁהַנָּחָשׁ מַטִּיל קָרוּי מָרָה:

**בִּכְלִים כָּל שֶׁהֵן**. אֲפִלּוּ מְרֻבִּין כָּל שֶׁהֵן יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם גְּלוּי כְּשֶׁהַמַּיִם בַּכֵּלִים:

**וּבַקְּרָקָעוֹת עַד אַרְבָּעִים סְאָה**. יֵשׁ בָּהֶם מִשּׁוּם גְּלוּי, טְפֵי מֵהָכִי אֵין בָּהֶן מִשּׁוּם גְּלוּי, שֶׁהָאֶרֶס מִתְבַּטֵּל בָּהֶם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי. וּמַעְיָן הַמּוֹשֵׁךְ אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא אֵין בּוֹ מִשּׁוּם גְּלוּי. וּמַיִם מְגֻלִּים כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹתָן כָּךְ אָסוּר לְהַשְׁקוֹתָן לִבְהֵמָתוֹ, וְלִרְחֹץ בָּהֶן פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, וּלְגַבֵּל בָּהֶן אֶת הַטִּיט, וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּשׁוּם תַּשְׁמִישׁ:

## משנה ו

**נְקוּרֵי תְאֵנִים**. תְּאֵנָה שֶׁנִּרְאֶה בָּהּ נְקוּר, אָסוּר, שֶׁמָּא נִקַּר בָּהּ נָחָשׁ וְהִטִּיל בָּהּ אֶרֶס:

**אֲפִלּוּ הֵן כְּבָר**. כְּלוֹמַר שֶׁהֵן גְּדוֹלִים הַרְבֵּה וְהַנְּקוּר מִצַּד אֶחָד, לֹא יֹאמַר הוּא אָכַל מִצַּד אֶחָד, אֲנִי מִצַּד אַחֵר:

**כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לַחָה**. הָאֶרֶס מִתְעָרֵב עִם הַלֵּחָה וּמִתְחַלְחֵל בְּכֻלּוֹ. אֲבָל בְּדָבָר יָבֵשׁ חוֹתֵךְ אֶת הַנְּקוּר וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר:

**וּנְשׁוּכַת הַנָּחָשׁ**. בְּהֵמָה שֶׁנְּשָׁכָהּ נָחָשׁ וּשְׁחָטָהּ, אָסוּרָה, שֶׁהָאֶרֶס מִתְחַלְחֵל בְּכָל גּוּפָהּ:

## משנה ז

**מְשַׁמֶּרֶת שֶׁל יַיִן**. אַף עַל גַּב שֶׁהַכְּלִי הַתַּחְתּוֹן מְכֻסֶּה בַּמְשַׁמֶּרֶת, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם גְּלוּי, שֶׁהָאֶרֶס עוֹבֵר דֶּרֶךְ הַמְשַׁמֶּרֶת וְהוֹלֵךְ לַכְּלִי הַתַּחְתּוֹן:

**רַבִּי נְחֶמְיָה מַתִּיר**. לְפִי שֶׁהָאֶרֶס צָף וְאֵינוֹ עוֹבֵר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי נְחֶמְיָה:

## משנה ח

**סְפֵק טֻמְאָה**. כְּגוֹן שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְנָגַע שֶׁרֶץ בְּאַחַת מֵהֶן וְלֹא יָדִיעַ לְהֵי מִנַּיְהוּ, וּשְׁתֵּיהֶן תְּלוּיוֹת:

**בִּמְקוֹם הַתַּרְפָּה**. מָקוֹם שֶׁל הֶפְקֵר וְעוֹמֶדֶת לִפָּסֵד שָׁם:

**יַנִּיחֶנָּה בְּמָקוֹם הַמַּצְנָע**. דַּעֲדִין מֻזְהָר עַל שְׁמִירָתָהּ, דִּכְתִיב (במדבר יח) אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי, בִּשְׁתֵּי תְרוּמוֹת הַכָּתוּב מְדַבֵּר, אַחַת תְּרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת תְּרוּמָה תְּלוּיָה, דְּתַרְוַיְהוּ בָּעוּ שְׁמוּר:

**רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר וְכוּ'**. דְּסָבַר תְּרוּמָתִי כְּתִיב בְּלֹא וָי"ו, וְיֵשׁ אֵם לַמָּסֹרֶת:

**אַל יְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר**. שֶׁאֵין צָרִיךְ לְשָׁמְרָהּ, וְאַף אָסוּר לִגְרֹם לָהּ טֻמְאָה. וְהֲלָכָה כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל:

## משנה ט

**בַּגֶּת הָעֶלְיוֹנָה**. מָקוֹם שֶׁעוֹצְרִים שָׁם:

**וְהַתַּחְתּוֹנָה**. בּוֹר עַל פְּנֵי הַגֶּת שֶׁהַיַּיִן יוֹרֵד לְתוֹכוֹ:

**טְמֵאָה**. חֻלִּין טְמֵאִים יֵשׁ בָּהּ, וּרְאוּיִין לוֹ בִּימֵי טֻמְאָתוֹ, אוֹ לְמִי שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל חֻלִּין בְּטָהֳרָה, וְאִם תִּפֹּל לְתוֹכוֹ הַתְּרוּמָה הֲוָה לֵיהּ מְדֻמָּע טָמֵא, וְאַף לַכֹּהֵן לֹא חֲזָיָא:

**שֶׁאִם יְכוֹלִים לְהַצִּיל מִמֶּנָּה רְבִיעִית**. אִם יָכוֹל לְחַזֵּר אַחַר כֵּלִים וּלְהַצִּיל מִמֶּנָּה רְבִיעִית בְּטָהֳרָה קֹדֶם שֶׁתֵּרֵד כֻּלָּהּ וְתִטַּמֵּא:

**יַצִּיל**. יְחַזֵּר אַחַר כֵּלִים וְיַצִּיל, וְאַף עַל פִּי שֶׁבְּתוֹךְ כָּךְ שֶׁיְּחַזֵּר אַחַר כֵּלִים תֵּרֵד מִן הַתְּרוּמָה לַחֻלִּין שֶׁבַּתַּחְתּוֹנָה וְיִפָּסְדוּ הַחֻלִּין, לֹא יִטַּמֵּא הַתְּרוּמָה בְּיָדִים לְהַצִּיל הַחֻלִּין, כֵּיוָן שֶׁיָּכוֹל לְהַצִּיל מִמֶּנָּה רְבִיעִית הַלֹּג בְּטָהֳרָה, שֶׁהוּא דָּבָר חָשׁוּב:

**וְאִם לָאו**. שֶׁלֹּא יִמְצָא כְּלִי טָהוֹר, וְסוֹף סוֹף כֻּלָּהּ לְטֻמְאָה אֵזְלָא, בְּהָא פְּלִיגִי, דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר יִטַּמְּאֶנָּה בַּיָּד, לְהַצִּיל אֶת הַחֻלִּין, כִּדְקָתָנֵי סֵיפָא וְעַל זוֹ וְעַל זוֹ אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכוּ'. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר אַף עַל גַּב דְּסוֹף סוֹף כֻּלָּהּ לְטֻמְאָה אֵזְלָא, לֹא יִטַּמְּאֶנָּה בַּיָּד לְהַצִּיל הַחֻלִּין. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

## משנה י

**וְכֵן חֲבִית שֶׁל שֶׁמֶן**. טְהוֹרָה שֶׁנִּשְׁפְּכָה וְכֻלָּהּ הוֹלֶכֶת לְאִבּוּד, פְּלִיגִי כְּדִלְעֵיל. וּלְהָכִי קָתָנֵי גַּבֵּי שֶׁמֶן נִשְׁפְּכָה וְלֹא נָקַט כְּמוֹ גַּבֵּי יַיִן, מִשּׁוּם דִּבְחָבִית שֶׁל שֶׁמֶן [שֶׁנִּשְׁבְּרָה] בַּגֶּת הָעֶלְיוֹנָה, וּבַתַּחְתּוֹנָה חֻלִּין טְמֵאִים, מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁאִם יָכוֹל לְהַצִּיל מִמֶּנָּה רְבִיעִית בְּטָהֳרָה יַצִּיל וְאִם לָאו תֵּרֵד וְאַל יִטַּמְּאֶנָּה בַּיָּד, מִשּׁוּם דְּשֶׁמֶן רָאוּי לְהַדְלִיק וְלֹא חָשׁוּ לְהֶפְסֵד מֻעָט. וּבְיַיִן נַמִּי לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא דַּוְקָא בְּדְאִיכָּא בַּתַּחְתּוֹנָה פְּחוֹת מִמַּאֲה חֻלִּין, שֶׁנַּעֲשִׂין הַחֻלִּין כֻּלָּן מְדֻמָּע וְאִיכָּא הֶפְסֵד, אֲבָל אִי אִיכָּא מֵאָה חֻלִּין כֻּלְּהוּ מוֹדוּ דְּאַל יִטַּמְּאֶנָּה בַּיָּד, מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא הֶפְסֵד:

## משנה יא

**עַל זוֹ וְעַל זוֹ**. עַל זוֹ שֶׁנּוֹלַד לָהּ סְפֵק טֻמְאָה, וְעַל זוֹ שֶׁהוֹלֶכֶת לְאִבּוּד, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁאֵינוֹ מֻזְהָר עַל טֻמְאָתָן, וְאוֹתָהּ שֶׁמֻּזְהָר עָלֶיהָ בַּל תְּטַמֵּא, כֵּיצַד, הָיָה עוֹבֵר וְכוּ', דְּקָאָמַר

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ יַנִּיחַ לְפָנָיו אַחַת עַל הַסֶּלַע כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְרֹם טֻמְאָה לְאֲחֵרוֹת, וְאַף אוֹתָהּ אַחַת יַנִּיחַ עַל הַסֶּלַע וְלֹא יִתְּנֶנָּה בְיָדוֹ, שֶׁלֹּא יְטַמְּאֶנָּה בַּיָּדַיִם. וְהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

### משנה יב

**תְּנוּ לָנוּ אַחַת מִכֻּם**. שֶׁרוֹצִים לְבֹא עָלֶיהָ בְּאֹנֶס:

**יְטַמְּאוּ כֻּלָּן**. דְּאֵין דּוֹחִים נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ. וּבְהָא מוֹדוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

## פרק ט

### משנה א

**הַזּוֹרֵעַ תְּרוּמָה שׁוֹגֵג יוֹפֵךְ**. חוֹרֵשׁ וּמְהַפֵּךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְדֹּל, וְאֵין בְּכָךְ כְּלוּם:

**וּמֵזִיד יְקַיֵּם**. כֵּיוָן שֶׁנִּקְרָא שֵׁם תְּרוּמָה עַל הַשָּׂדֶה הָיָה נִרְאֶה כִּמְאַבֵּד אֶת הַתְּרוּמָה:

**וְאִם הֵבִיאָה שְׁלִישׁ אֲפִלּוּ שׁוֹגֵג יְקַיֵּם**. מִשּׁוּם דְּאָסוּר לְאַבֵּד אֶת הַתְּרוּמָה:

**וּבְפִשְׁתָּן מֵזִיד יוֹפֵךְ**. וַאֲפִלּוּ הֵבִיאָה שְׁלִישׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנֶה בַּקְּסָמִין וְיִחָשֵׁב שֶׁהַזֶּרַע בִּלְבָד הוּא דַּהֲוֵי תְּרוּמָה וְאָסוּר, וְעִקַּר פִּשְׁתָּן מִשּׁוּם קְסָמִין הוּא וְלֹא מִשּׁוּם זֶרַע:

### משנה ב

**בִּדְמֵי תְּרוּמָה**. דְּגִדּוּלֵי תְּרוּמָה אֲסוּרִים לְזָרִים:

**לֹא יְלַקְּטוּ אֶלָּא עֲנֵיֵי כֹהֲנִים**. דְּחַיְשִׁינַן אַדְּמַלְקְטֵי לֵיהּ שָׂדוּ לְפוּמַיְהוּ:

**אִם כֵּן לֹא יְלַקְּטוּ אֶלָּא טְהוֹרִים**. דְּהָא כֹּהֵן טָמֵא אָסוּר בִּתְרוּמָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

### משנה ג

**וְחַיָּבֶת בְּמַעְשְׂרוֹת**. מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי. וְהוּא הַדִּין בִּתְרוּמָה:

**וּבְמַעֲשַׂר עָנִי**. אִם הִיא שְׁנַת שְׁלִישִׁית אוֹ שִׁשִּׁית שֶׁל שְׁמִטָּה שֶׁמַּעֲשֵׂר עָנִי נוֹהֵג בָּהֶן:

**הַחוֹבֵט**. גִּדּוּלֵי תְּרוּמָה הַלָּלוּ בְּמַקְלוֹת, הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לַחֲסֹם אֶת הַבְּהֵמָה שֶׁדָּשׁ בָּהּ, שֶׁאָסוּר לְהַנִּיחָהּ לֶאֱכֹל בִּתְרוּמָה אִם אֵינָהּ פָּרָתוֹ שֶׁל כֹּהֵן:

**כְּפִיפוֹת**. סַלִּין:

**מֵאוֹתוֹ הַמִּין**. שֶׁל חֻלִּין, אִם חִטִּים חִטִּים וְאִם שְׂעוֹרִים שְׂעוֹרִים:

**נִמְצָא לֹא זוֹמֵם**. כְּלוֹמַר אֵינוֹ חוֹסֵם וְנוֹתֵן וָמֶם לְתוֹךְ פִּיהָ, שֶׁהֲרֵי הִיא אוֹכֶלֶת מֵאוֹתוֹ הַמִּין:

**וְלֹא מַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה**. דְּמִשֶּׁל חֻלִּין שֶׁבַּכְּפִיפָה הַתְּלוּיָה בְּצַוָּארָהּ הִיא אוֹכֶלֶת:

### משנה ד

**גִּדּוּלֵי תְּרוּמָה תְּרוּמָה**. מִדְּרַבָּנָן, עֲבְדוּ רַבָּנָן תַּקָּנָתָא מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּיַד כֹּהֵן, כִּי הֵיכִי דְּלֹא לִישְׁהֵי לַהּ לְגַבֵּיהּ עַד זְמַן הַזֶּרַע כְּדֵי לְזָרְעָהּ וְאָתֵי בָּהּ לִידֵי תַּקָּלָה, וּמִשּׁוּם הָכִי גָּזְרוּ שֶׁיִּהְיוּ גִּדּוּלֵי תְּרוּמָה כִּתְרוּמָה:

**וְגִדּוּלֵי גִדּוּלִין חֻלִּין**. אִם חָזַר וְזָרַע אוֹתָן גִּדּוּלִין, גִּדּוּלֵיהֶן חֻלִּין:
**הַטָּבֶל**. גִּדּוּלָיו חֻלִּין, מִשּׁוּם דְּרַבּוֹ חֻלִּין:
**וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן**. נַמִּי מִשּׁוּם דְּרַבּוֹ חֻלִּין:
**וּסְפִיחֵי שְׁבִיעִית**. לְפִי שֶׁאֵינָן מְצוּיִין וְאֵינָן נוֹהֲגִים בְּכָל שָׁנָה:
**וּתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ**. נַמִּי לְפִי שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה:
**וְהַמְדֻמָּע**. שֶׁרַבּוֹ חֻלִּין:
**וּבִכּוּרִים**. שֶׁאֵינָן מְצוּיִין, [שֶׁאֵינָן] נוֹהֲגִים אֶלָּא בְּשִׁבְעַת הַמִּינִים:
**גִּדּוּלֵי הֶקְדֵּשׁ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי חֻלִּין**. שֶׁאִם זָרַע מֵהֶן סְאָה אַחַת וְהוֹסִיף כַּמָּה סְאָה, חֻלִּין, אַף בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה:
**וּפוֹדֶה אוֹתָם בְּזָמַן זָרְעָם**. פּוֹדֶה כָּל הָאוֹצָר בִּדְמֵי אוֹתָהּ סְאָה:

## משנה ה

**מֵאָה לִגְנָה שֶׁל תְּרוּמָה**. שֶׁדֶּה שֶׁנִּזְרְעָה עֲרוּגוֹת עֲרוּגוֹת, וְיֵשׁ בָּהּ מֵאָה עֲרוּגוֹת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין, וְלֹא יָדַע הֵי דְּחֻלִּין:
**כֻּלָּן מַתָּרִים**. קָלָא הוּא שֶׁהֵקֵלּוּ בְּגִדּוּלֵי תְּרוּמָה, דַּעֲרוּגָה אַחַת שֶׁל חֻלִּין מַתֶּרֶת עֲרוּגוֹת רַבּוֹת בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה:
**אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה**. אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה אוֹסֶרֶת מֵאָה שֶׁל חֻלִּין, לְפִי שֶׁאֵין הַקַּרְקַע עוֹלָה בְּאַחַת וּמֵאָה:

## משנה ו

**הַטָּבֶל גִּדּוּלָיו מַתָּרִים**. בַּאֲכִילַת עֲרַאי, (כשאכל) [כְּשֶׁאָר] טֶבֶל שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ:
**בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה**. הַשְׁתָּא מְפָרֵשׁ תַּנָּא לְמִלְּתֵיהּ דִּתְנַן לְעֵיל הַטֶּבֶל גִּדּוּלָיו חֻלִּין לֹא הַוְיָא אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה. אֲפִלּוּ גִּדּוּלֵי גִּדּוּלִין אֲסוּרִים בַּאֲכִילַת עֲרַאי:
**הַשּׁוּם כַּשְּׁעוֹרָה**. כְּלוֹמַר הַשּׁוּם חָשׁוּב זַרְעוֹ כָּלֶה כְּמוֹ הַשְּׁעוֹרָה. וְנָקֵט שְׁעוֹרָה לְפִי שֶׁאֵין בַּתְּבוּאוֹת דָּבָר שֶׁיִּהְיֶה זַרְעוֹ כָּלֶה וְנֶאֱבָד מְהֵרָה כְּמוֹ הַשְּׁעוֹרָה. פֵּרוּשׁ אַחֵר הַשּׁוּם שֶׁהוּא גָּדוֹל כִּשְׁעוֹרָה אֵין זַרְעוֹ כָּלֶה, אֲבָל פָּחוֹת מִכִּשְׁעוֹרָה זַרְעוֹ כָּלֶה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

## משנה ז

**הַמְנַכֵּשׁ**. תּוֹלֵשׁ עֲשָׂבִים רָעִים הַגְּדֵלִים בְּתוֹךְ הַתְּבוּאָה וְהַיְרָקוֹת:
**בַּחֲסִיּוֹת**. כְּגוֹן הַשּׁוּם וְהַלּוּף וְהַבְּצָלִים וְהַכַּרְתִּי, כָּל אֵלּוּ נִקְרָאִים חֲסִיּוֹת:

**אַף עַל פִּי שֶׁפֵּרוֹתָיו**. שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים טָבֶל, דְּסָבַר הַאי תַּנָּא אֵין קְנָיָן לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַפְקִיעַ מִן הַמַּעֲשֵׂר, וְגִדּוּלֵי טֶבֶל טֶבֶל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה, אֲפִלּוּ הָכִי אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי:

**שְׁתִילֵי תְרוּמָה**. כְּגוֹן שְׁתִילֵי כְּרוּב וּתְרָדִין: **שֶׁנִּטְמְאוּ וּשְׁתָלָן טְהוֹרוּ מִלְּטַמֵּא**. דְּכֵיוָן שֶׁנִּתְחַבְּרוּ לַקַּרְקַע נִתְבַּטְּלוּ מִתּוֹרַת אֹכֶל. וְאִם תֹּאמַר כֵּיוָן דְּעִקַּר גִּזְרָה גְּדוּלֵי תְרוּמָה כִּתְרוּמָה אֵינָהּ אֶלָּא מִשּׁוּם תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּיַד כֹּהֵן, דִּלְמָא מַשְׁהֵי לַהּ גַּבֵּיהּ וְאָתֵי לִידֵי תַּקָּלָה, אַכַּתִּי כֵּיוָן דְּטָהֲרוּ מַשְׁהֵי לַהּ גַּבֵּיהּ. וְיֵשׁ לוֹמַר דִּתְרוּמָה נִמְכֶּרֶת בְּזוֹל הַרְבֵּה לְפִי שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה אֶלָּא לְכֹהֲנִים טְהוֹרִים וְאִם נִטְמֵאת טְעוּנָה שְׂרֵפָה, הִלְכָּךְ אֲפִלּוּ אִם הָיוּ נוֹתְנִים לַכֹּהֵן תְּרוּמָה כְּדֵי לְזָרְעָהּ לֹא הָיָה (מבטל) [מַפְסִיד] שָׁדֵהוּ, אֲבָל אִם הָיוּ הַגִּדּוּלִין חֻלִּין הָיָה מַשְׁהֶה תְּרוּמָה טְמֵאָה כְּדֵי לְזָרְעָהּ:

**וַאֲסוּרִים לָאֱכֹל**. מַעֲלָה בְּעַלְמָא הִיא:

**עַד שֶׁיָּגוֹם הָאֹכֶל**. יַחְתּוֹךְ כָּל הָרָאוּי לַאֲכִילָה, וּמַה שֶּׁיִּגְדֹּל אַחַר כָּךְ יְהֵא מֻתָּר:

**עַד שֶׁיָּגוֹם וְיִשָּׁנֶה**. שֶׁיַּחְתּוֹךְ מַה שֶּׁגָּדַל גַּם בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, וּמַה שֶּׁיִּגְדֹּל מִשֶּׁנִּי וְאֵילָךְ יִהְיֶה מֻתָּר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

## פרק י

### משנה א

**בְּצַל שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים**. [שֶׁל חֻלִּין], וְהוּא הַדִּין בָּצָל שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים. [טָעוּת הַמַּעְתִּיק יֵשׁ כָּאן וְכָךְ צָרִיךְ לוֹמַר, בָּצָל שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים. בָּצָל שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים שֶׁל חֻלִּין], וְהוּא הַדִּין לְבָצָל שֶׁל חֻלִּין שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים שֶׁל תְּרוּמָה. וּמֵירֵי כְּגוֹן שֶׁנְּתָנוֹ בָּעֲדָשִׁים אַחַר בִּשּׁוּלוֹ וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ מֵימָיו, שֶׁאָז אֵין הַבָּצָל כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם פּוֹלֵט בָּעֲדָשִׁים וְלֹא בוֹלֵעַ מֵהֶם. אֲבָל אִם נִתְבַּשֵּׁל הַבָּצָל בָּעֲדָשִׁים פְּשִׁיטָא דְּיֵהֵיב וּבָלַע טַעֲמָא אַף כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם:

**בְּנוֹתֵן טַעַם**. דְּטָעֵים לְהוּ כֹּהֵן, שֶׁמֻּתָּר בְּחֻלִּין וּבִתְרוּמָה. אִי אִית בְּהוּ טַעֲמָא דִּתְרוּמָה הַכֹּל אָסוּר לְזָרִים, וְאִי לֹא הַכֹּל חֻלִּין כְּשֶׁהָיָה:

**וּשְׁאָר כָּל תַּבְשִׁיל**. כְּגוֹן שׁוּם וְקַפְלוֹט, וְכַיּוֹצֵא בָהֶן:

**מַתִּיר בְּצַחֲנָה**. אִם נָתַן בָּצָל שֶׁל תְּרוּמָה בְּצַחֲנָה, שֶׁהֵם דָּגִים קְטַנִּים הַכְּבוּשׁוֹת בְּצִיר, נוֹטֵל אֶת הַבָּצָל וְהַצַּחֲנָה מֻתָּר, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה הַבָּצָל שָׁלֵם, שֶׁלֹּא נִמּוֹחַ וְלֹא נִתְעָרֵב עִם הַצַּחֲנָה. שֶׁאֵין הַבָּצָל נִתָּן לְתוֹכוֹ אֶלָּא לְהַעֲבִיר זֶהֶמֶת הַדָּגִים וְלֹא כְּדֵי לִתֵּן בּוֹ טַעַם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

## משנה ב

**תַּפּוּחַ**. שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁרִסְקוֹ וּנְתָנוֹ כְּשֶׁהוּא מְרֻסָּק וְכָתוּשׁ לְתוֹךְ הָעִסָּה וְחִמְצָה, הוֹאִיל וְחֵלִין מַחֲמַת הַתְּרוּמָה נִתְחַמְּצָה, הָעִסָּה אֲסוּרָה לְזָרִים:

**אַף עַל פִּי שֶׁהִבְאִישׁוּ**. מֵחֲמַת הַשְּׁעוֹרִים שֶׁל תְּרוּמָה, מֵימָיו מַתְרִים:

## משנה ג

**הָרוֹדֶה**. הוֹצָאַת הַפַּת מִן הַתַּנּוּר נִקְרֵאת רְדָיָה:

**וּנְתָנָהּ עַל פִּי חָבִית שֶׁל יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה**. דְּהַשְׁתָּא הַפַּת קוֹלֶטֶת וְשׁוֹאֶבֶת מֵרֵיחַ הַיַּיִן:

**רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר**. דְּסָבַר רֵיחָא מִלְּתָא הִיא:

**וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר**. דְּסָבַר רֵיחָא לָאו מִלְּתָא הִיא:

**מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁעוֹרִים שׁוֹאֲבוֹת**. מוֹשְׁכוֹת מִלַּחְלוּחִית יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

## משנה ד

**אֶלָּא רֵיחַ כַּמּוֹן**. דְּדַוְקָא רֵיחַ שֶׁל (פטום) [כַּמּוֹן] נִכְנָס לְתוֹךְ הַפַּת, וְרֵיחָא לָאו מִלְּתָא הִיא, בֵּין בִּתְרוּמָה בֵּין בְּכָל אִסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה. וְאִי מִשּׁוּם דְּהֶסֵּק הַתַּנּוּר בִּתְרוּמָה, אֵין אִסּוּרָהּ אִסּוּר הֲנָאָה:

## משנה ה

**תִּלְתָן**. בַּעֲרֵבִי חולב"א, וּבְלַעַ"ז פינגריג"ו:

**אֲבָל לֹא בָעֵץ**. אַף עַל פִּי שֶׁטַּעַם עֵצוֹ וּפִרְיוֹ שָׁוֶה אֵין הָעֵץ מִצְטָרֵף עִם הַפְּרִי לֶאֱסֹר יַיִן שֶׁל חֻלִּין, לְפִי שֶׁאֵין הָעֵץ קָדוֹשׁ בִּתְרוּמָה. אֲבָל שְׁבִיעִית וְכִלְאַיִם וְהֶקְדֵּשׁ אַף הָעֵץ אָסוּר. וְהָעֵץ שֶׁל תִּלְתָן בַּיַּיִן נוֹתֵן טַעַם לְשֶׁבַח הוּא:

## משנה ו

**יְדָלֵקוּ**. שֶׁאַף הָעֵץ נֶאֱסָר, וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם טְעוּנִים שְׂרֵפָה, דִּכְתִיב (דברים כב) פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמְּלֵאָה, פֶּן תּוּקַד אֵשׁ:

**וּמְחַשֵּׁב כַּמָּה יָרַע יֵשׁ בָּהֶן**. דִּתְרוּמָה נִטֶּלֶת בְּמַחֲשָׁבָה וּבְאוֹמֶד הַדַּעַת:

**וְאֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶת הָעֵץ**. וְאַף עַל פִּי שֶׁטַּעַם עֵצוֹ וּפִרְיוֹ שָׁוִין:

**וְאִם הִפְרִישׁ**. קֻדָּם כְּתִישָׁה, אֵינוֹ יָכוֹל לְכְתֹּשׁ וּלְהַפְרִישׁ מִן הַגֶּרֶע וְיִשָּׁאֵר הָעֵץ לְעַצְמוֹ, דְּכֵיוָן שֶׁקָּרָא עָלָיו שֵׁם תְּרוּמָה צָרִיךְ לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן:

## משנה ז

**שֶׁכְּבָשָׁן עִם זֵיתֵי תְרוּמָה**. דֶּרֶךְ זֵיתִים לְכָבְשָׁן בְּמַיִם וּבְמֶלַח, וּכְשֶׁזֵּיתֵי חֻלִּין פְּצוּעִין, דְּהַיְנוּ כְּתוּשִׁים אוֹ מְרֻסָּקִים, בּוֹלְעִים מֵזֵיתֵי תְרוּמָה, אַף אִם זֵיתֵי תְרוּמָה הֵם שְׁלֵמִים, וְאַף אִם כְּבָשָׁן בְּמַיִם שֶׁנִּכְבְּשׁוּ בָּהֶן זֵיתֵי תְרוּמָה, אָסוּר:

**אֲבָל שְׁלֵמֵי חֻלִּין**. כְּשֶׁזִּיתֵי חֻלִּין שְׁלֵמִין, אַף אִם כְּבָשָׁן עִם זֵיתֵי [תְּרוּמָה] פְּצוּעִין, אֵין בּוֹלְעִין מֵהֶן:

## משנה ח

**גָּרַב**. חָבִית:

**כָּל גָּרָב שֶׁהוּא מַחֲזִיק סָאתַיִם**. אִם נִכְבַּשׁ דָּג טָמֵא עִם הַרְבֵּה דָּגִים טְהוֹרִים בְּתוֹךְ חָבִית, וְהֶחָבִית מַחֲזִיק סָאתַיִם, וְיֵשׁ מִצִּיר דָּג טָמֵא מִשְׁקַל עֶשֶׂר זוּזִים שֶׁל יְהוּדָה, שֶׁהֵם חֲמֵשׁ סְלָעִים שֶׁל גְּלִיל, וְכָל הַשְּׁאָר צִיר דָּג טָהוֹר, שֶׁנִּמְצָא צִיר שֶׁל דָּג טָמֵא אֶחָד מִתְּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים שֶׁל דָּג טָהוֹר, אָסוּר. וְאִם הָיָה הַצִּיר שֶׁל דָּג טָמֵא פָּחוֹת מִכֵּן, מֻתָּר:

**רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר רְבִיעִית לְסָאתַיִם**. כְּשֶׁיִּהְיֶה רְבִיעִית לֹג שֶׁל צִיר טָמֵא בְּתוֹךְ סָאתַיִם שֶׁל טָהוֹר אָסוּר הַכֹּל, פָּחוֹת מִכֵּן מֻתָּר. וְשִׁעוּר זֶה הוּא קָרוֹב לְמָאתַיִם. וְאַף עַל גַּב דְּרַבִּי יְהוּדָה סָבַר מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל, שָׁאנֵי צִיר, דְּזֵעָה בְּעַלְמָא הוּא וְאֵין אִסּוּרוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן, לְכָךְ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה דְּבָטֵל בְּקָרוֹב לְמָאתַיִם:

**וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר**. דְּבָטֵל בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר. וְהִלְכָתָא דְּצִיר בָּטֵל בְּיוֹתֵר מֵאֶלֶף, אִם יֵשׁ יוֹתֵר מֵאֶלֶף מִדָּג טָהוֹר וְאֶחָד מִדָּג טָמֵא הַכֹּל מֻתָּר, וְאִם לָאו הַכֹּל אָסוּר:

## משנה ט

**לֹא פָסְלוּ אֶת צִירָן**. דְּהֵקִלּוּ בְּצִיר שֶׁל חֲנָבִים טְמֵאִים שֶׁאֵינוֹ אוֹסֵר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם דָּם וְאֵינוֹ אֶלָּא לַחְלוּחִית בְּעַלְמָא:

**שֶׁהוּא טָהוֹר**. לֹא מִבַּעְיָא דְּאֵינוֹ אוֹסֵר אֶת תַּעֲרֻבְתּוֹ, אֶלָּא הוּא עַצְמוֹ טָהוֹר. וַהֲלָכָה כְּעֵדוּתוֹ שֶׁל רַבִּי צָדוֹק:

## משנה י

**כָּל הַנִּכְבָּשִׁים זֶה עִם זֶה**. יְרָקוֹת חֻלִּין שֶׁנִּכְבְּשׁוּ עִם יְרָקוֹת שֶׁל תְּרוּמָה, אֵין הַתְּרוּמָה אוֹסֶרֶת אֶת הַחֻלִּין:

**חוּץ מִן הַחֲסִית**. שׁוּם וְלוּף וּבָצָל וְכַרְתִּי קְרוּיִם חֲסִית, דְּאַגַּב חוֹרְפַיְהוּ יְהֵבִי טַעֲמָא בְּכָל מִידֵי דְּנִכְבָּשִׁין עִמָּהֶן. וּכְשֶׁהֵן שֶׁל תְּרוּמָה אוֹסְרִים בֵּין יָרָק בֵּין חֲסִית שֶׁל חֻלִּין. וּשְׁאָר יְרָקוֹת שֶׁל תְּרוּמָה אֵינָן אוֹסְרִים כְּשֶׁהֵן נִכְבָּשִׁים, אֲבָל מְבֻשָּׁלִים אוֹ נִשְׁלָקִים אוֹסְרִים:

## משנה יא

**רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל הַנִּשְׁלָקִים עִם הַתְּרָדִים אֲסוּרִים**. רַבִּי יוֹסֵי פְּלִיג אַתַּנָּא קַמָּא, וְסָבַר דְּכָל שְׁאָר יְרָקוֹת אֵינָן אוֹסְרִים אֶפִלּוּ נִשְׁלָקִים, חוּץ מִן הַתְּרָדִים שֶׁל אִסּוּר, כְּגוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם, שֶׁהֵן נוֹתְנִים טַעַם בִּשְׁלִיקָתָן:

**כְּרוּב שֶׁל שִׁקְיָא**. הַגָּדֵל בְּאֶרֶץ יְבֵשָׁה שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁקוֹתָהּ, אִם [שְׁלָקוֹ] עִם כְּרוּב שֶׁל תְּרוּמָה הַגָּדֵל בְּאֶרֶץ לַחָה, שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַשְׁקוֹתָהּ, אָסוּר, דְּשֶׁל שִׁקְיָא מֵחֲמַת יַבְשׁוּתוֹ הוּא בּוֹלֵעַ:

**רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר**. כָּל אִסּוּר וְהֶתֵּר הַמִּתְבַּשְּׁלִים זֶה עִם זֶה, וְהֵם מִין אֶחָד, מֻתָּרִים, שֶׁאֵין נוֹתְנִים טַעַם זֶה בָּזֶה, חוּץ מִבְּשַׂר אִסּוּר וְהֶתֵּר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ יַחַד דְּאָסוּר. וְלֵית הִלְכְתָא כְּחַד מֵהֶנָךְ תַּנָּאֵי, אֶלָּא כְּתַנָּא קַמָּא בִּלְבָד דְּאָמַר כָּל הַנִּכְבָּשִׁים מֻתָּרִים חוּץ מִן הַחֲסִית, אֲבָל מְבֻשָּׁלִים אוֹ שְׁלוּקִים כֵּלָן אוֹסְרִים:

**הַכָּבֵד אוֹסֶרֶת**. כָּבֵד שֶׁל טְרֵפָה שֶׁבִּשְּׁלָהּ עִם הֶתֵּר, אוֹסֶרֶת כָּל הַמִּתְבַּשֵּׁל עִמָּהּ:

**וְאֵינָהּ נֶאֱסֶרֶת**. אִם נִתְבַּשְּׁלָה עִם דָּבָר אִסּוּר, דְּמִתּוֹךְ שֶׁהִיא טְרוּדָה לִפְלֹט תָּדִיר רִבּוּי דָּם שֶׁבָּהּ, לֹא בָלְעָה. וְהִלְכְתָא כָּבֵד שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה אֲפִלּוּ הִיא שֶׁל הֶתֵּר אָסוּר לְאָכְלָהּ, וְאוֹסֶרֶת כָּל מַה שֶּׁנִּתְבַּשֵּׁל עִמָּהּ, לְפִי שֶׁהִיא מְלֵאָה דָּם, וּפוֹלֶטֶת וְחוֹזֶרֶת וּבוֹלַעַת מֵהַדָּם שֶׁפָּלְטָה. וְאֵין לָהּ תַּקָּנָה בְּבִשּׁוּל, אֶלָּא אִם כֵּן הִבְהֲבָהּ בָּאוּר תְּחִלָּה יָפֶה, וְכֵן נָהֲגוּ הָעָם:

### משנה יב

**בִּתְבָלִים אֲסוּרִים**. כְּגוֹן תְּבָלִין שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ שֶׁל עָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם:

**אֲפִלּוּ חֶלְמוֹן**. הָאֹדֶם שֶׁל בֵּיצָה שֶׁהוּא מִבִּפְנִים, וְכָל שֶׁכֵּן הַחֶלְבּוֹן שֶׁהוּא מִבַּחוּץ:

**מֵי כְבָשִׁים וּמֵי שְׁלָקוֹת**. שֶׁנִּכְבְּשׁוּ אוֹ נִשְׁלְקוּ בָּהֶן תְּרוּמָה, אֲסוּרִים לְזָרִים:

## פרק יא

### משנה א

**אֵין נוֹתְנִין דְּבֵלָה וּגְרוֹגָרוֹת**. שֶׁל תְּרוּמָה:

**לְתוֹךְ הַמּוּרְיָס**. שֶׁמָּן שֶׁל דָּגִים:

**מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְאַבְּדָן**. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ דְּבֵלָה וּגְרוֹגָרוֹת הַנְּתוּנִים בְּמוּרְיָס לְסַחֲטָן וּלְהוֹצִיא אֶת מֵימֵיהֶן וְאַחַר כָּךְ מַשְׁלִיכָן:

**אֲבָל נוֹתְנִים אֶת הַיַּיִן לַמּוּרְיָס**. רְגִילִים הָיוּ לְתֵת יַיִן לַמּוּרְיָס שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שַׁמְנוּנִית כָּל כָּךְ כְּדֵי לְמַתְקוֹ וְלִתֵּת בּוֹ טַעַם. הִלְכָךְ מֻתָּר לִתֵּן יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹכוֹ, וְלֹא אָמְרִינַן לַעֲבוּרֵי זָהֳמָא בְּלָבַד הוּא נוֹתֵן אֶת הַיַּיִן וַהֲוָה כִּמְאַבְּדוֹ:

**אֵין מְפַטְּמִין אֶת הַשֶּׁמֶן**. שֶׁל תְּרוּמָה בְּעִקְּרֵי בְּשָׂמִים, שֶׁבּוֹלְעִים אֶת הַשֶּׁמֶן וְאָזֵיל לְאִבּוּד. אִי נַמִּי דְּלֹא חָזֵי הַשֶּׁמֶן לַאֲכִילָה כְּשֶׁהוּא מְפֻטָּם:

**יְנוּמְלִים**. נוֹתְנִים לְתוֹךְ הַיַּיִן דְּבַשׁ וּפִלְפְּלִין:

**מַמְעִיטוֹ**. שֶׁמִּתְחַסֵּר וּמִתְמַעֵט עַל יְדֵי הַבִּשּׁוּל. וְאִית דְּמְפָרְשֵׁי שֶׁמַּמְעִיטוֹ מִשּׁוֹתָיו, שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם רְגִילִין לִשְׁתּוֹת יַיִן מְבֻשָּׁל כְּמוֹ חַי:

**מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׁבִּיחוֹ**. וּמִתְקַיֵּם יוֹתֵר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

## משנה ב

**סְתָוְנִיּוֹת**. עֲנָבִים שֶׁאֵינָם מִתְבַּשְּׁלִים עַד יְמוֹת הַסְּתָו, וּרְגִילִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶן חֹמֶץ:

**וּשְׁאָר כָּל מֵי פֵּרוֹת**. חוּץ מִיַּיִן וְשֶׁמֶן:

**מְחַיֵּב קֶרֶן וְחֹמֶשׁ**. לְזָר הָאוֹכְלָן בְּשׁוֹגֵג, דְּחָשִׁיב לְהוּ מַשְׁקֶה תְּרוּמָה מַמָּשׁ:

**וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר**. מֵחֹמֶשׁ. אֲבָל קֶרֶן חַיָּב, וּלְכַתְּחִלָּה אֲסוּרִים לְזָרִים:

**מְטַמֵּא מִשּׁוּם מַשְׁקֶה**. טְמֵאִים, וּמְטַמְּאִים, וּמַכְשִׁירִים זְרָעִים לְקַבֵּל טֻמְאָה כִּשְׁאָר מַשְׁקִים, דִּכְתִיב (ויקרא יא) אֲשֶׁר יֻבָּא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה:

**כְּמוֹנִי פְּטָמִין**. כַּפֵּטֶם הַזֶּה שֶׁמּוֹנָה צְרוֹרוֹת בְּשָׂמִים שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא בְּדִקְדּוּק וְחוֹזֵר וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם, אֲבָל חֲכָמִים בְּדִקְדּוּק מָנוּ שִׁבְעָה מַשְׁקִים, שֶׁאֵלּוּ בִּלְבָד טְמֵאִים וּמְטַמְּאִים וּמַכְשִׁירִים הַזְּרָעִים לְקַבֵּל טֻמְאָה, וְאֵין לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶם. וְשִׁבְעָה מַשְׁקִין שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים הֵם מַיִם, טַל, יַיִן, שֶׁמֶן, דְּבַשׁ דְּבוֹרִים, חָלָב, דָּם. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

## משנה ג

**אֵין עוֹשִׂין תְּמָרִים דְּבַשׁ**. אִם הֵם שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. שֶׁהַתְּמָרִים אֹכֶל וְהַדְּבַשׁ מַשְׁקֶה, וְאֵין מַחֲזִירִים הָאֹכֶל מַשְׁקֶה:

**אֶלָּא בְּזֵיתִים וַעֲנָבִים בִּלְבָד**. דִּבְפֵרוּשׁ אָמְרָה תּוֹרָה בָּהֶם (במדבר יח) כָּל חֵלֶב יִצְהָר וְכָל חֵלֶב תִּירוֹשׁ:

**אֵין סוֹפְגִים אֶת הָאַרְבָּעִים מִשּׁוּם עָרְלָה**. פֵּרוֹת שֶׁל עָרְלָה שֶׁסְּחָטָן וְהוֹצִיא מֵהֶן מַשְׁקֶה, אֵין לוֹקֶה מִן הַתּוֹרָה הַשּׁוֹתֶה אוֹתוֹ מַשְׁקֶה אֶלָּא בְּזֵיתִים וַעֲנָבִים בִּלְבָד:

**וְאֵין מְבִיאִים בִּכּוּרִים מַשְׁקִין**. דִּכְתִיב (דברים כו) אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה, פְּרִי אַתָּה מֵבִיא וְאִי אַתָּה מֵבִיא מַשְׁקֶה:

**אֶלָּא הַיּוֹצֵא מִן הַזֵּיתִים וּמִן הָעֲנָבִים**. דְּגָמַר בִּכּוּרִים מִתְּרוּמָה:

**וְאֵין מַקְרִיבִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ**. אֶלָּא שֶׁמֶן לִמְנָחוֹת וְיַיִן לִנְסָכִים:

## משנה ד

**עֲקֵצֵי תְּאֵנִים**. שֶׁבָּהֶם תְּאֵנִים מְחֻבָּרִים לְאִילָן:

**הַכְּלִיסִין**. רַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ שֶׁהֵם מִין מִמִּינֵי הַתְּאֵנִים:

## משנה ה

**גַּרְעִינֵי תְרוּמָה**. גַּרְעִינִים שֶׁנִּמְצְאוּ בְּתוֹךְ פֵּרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה כְּשֶׁהַכֹּהֵן אוֹכְלָם:

**בְּזְמַן שֶׁהַכֹּהֵן מַכְנִיסָן**. וְדַעְתּוֹ עֲלֵיהֶם וְלֹא הִפְקִירָן אֲסוּרִים. וּכְגוֹן שֶׁהֵן רַכִּין וּרְאוּיִן לַאֲכִילָה, כְּגוֹן גַּרְעִינֵי הַתַּפּוּחִים וְהַחֲבוּשִׁין וְהָאֲגָסִים, אוֹ שֶׁנִּשְׁאַר בָּהֶם לַחְלוּחִית שֶׁבְּנֵי אָדָם מוֹצְצִים

אוֹתָן, כְּגוֹן גַּרְעִינֵי הַתְּמָרִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. אֲבָל אֵינָם רְאוּיִם כְּלָל, אֲפִלּוּ הַכֹּהֵן מַכְנִיסָן הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִים:

**עַצְמוֹת הַקָּדָשִׁים**. בַּעֲצָמוֹת הָרְאוּיִין קְצָת לַאֲכִילָה מַיְרֵי, כְּגוֹן רָאשֵׁי כְּנָפַיִם וְהַסְּחוּסִין:

**הַמֶּרְסָן**. שֶׁל תְּרוּמָה, וְהֵן סֵבִין הַגַּסִּין, מֵחֵתֶר לְזָרִים:

**סֵבִין**. שֶׁל חִטִּין חֲדָשׁוֹת שֶׁל תְּרוּמָה אֲסוּרִים לְזָרִים, לְפִי שֶׁהַחֲדָשׁוֹת הֵן לַחוֹת וְאֵינָם נִטְחָנִים הֵיטֵב, וְנִשְׁאַר קֶמַח הַרְבֵּה מְעֹרָב בַּסֵּבִין:

**וְשֶׁל יְשָׁנוֹת**. שֶׁל חִטִּין יְשָׁנוֹת שֶׁהֵן יְבֵשׁוֹת וְנִטְחָנוֹת הֵיטֵב, מֻתָּרוֹת, שֶׁאֵין קֶמַח מְעֹרָב בָּהֶן כְּלָל. וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם נִקְרָאִים חֲדָשׁוֹת:

**וְנוֹהֵג בַּתְּרוּמָה**. בְּהוֹצָאַת הַסֵּבִין וְהַמֶּרְסָן:

**כְּדֶרֶךְ שֶׁנּוֹהֵג בַּחֻלִּין**. וְאֵין כָּאן מִשּׁוּם מְאַבֵּד תְּרוּמָה כְּשֶׁמַּשְׁלִיךְ מַה שֶּׁאֵינוֹ רָאוּי לַאֲכִילָה:

**הַמְסַלֶּת**. שֶׁקּוֹלֵט אֶת הַסֹּלֶת כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פַּת נְקִיָּה בְּיוֹתֵר, וְלֹא בֵּרֵר מִסְּאָה אַחַת שֶׁהִיא שִׁשָּׁה קַבִּין אֶלָּא קַב אוֹ קַבַּיִם:

**לֹא יַשְׁלִיךְ אֶת הַשְּׁאָר**. שֶׁהֲרֵי הוּא רָאוּי לַאֲכִילָה, וְנִמְצָא מְאַבֵּד אֶת הַתְּרוּמָה:

## משנה ו

**מְגוּרָה**. אוֹצָר שֶׁאוֹגְרִים תְּבוּאָה לְתוֹכוֹ:

**מְכַבֵּד כְּדַרְכּוֹ**. כְּדֶרֶךְ שֶׁרְגִילִים לְכַבֵּד הָאוֹצָרוֹת בְּעֵת שֶׁמְּפַנִּים אוֹתָן:

## משנה ז

**מְטַפֵּחַ**. מְאַסֵּף אֶת הַשֶּׁמֶן בְּטֶפַח שֶׁלּוֹ, כְּלוֹמַר מְקַנְּחוֹ בְּאֶצְבְּעוֹתָיו:

## משנה ח

**הַמְּעָרֶה**. יַיִן אוֹ שֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה מִכַּד לְכַד, וְאַחַר שֶׁעֵירָה כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ נָטְפוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ טִפִּין, טִפָּה אַחַר טִפָּה, כְּדֶרֶךְ הַכֵּלִים לְאַחַר שֶׁעֵירָה כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָן:

**נוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֻלִּין**. וְאֵין צָרִיךְ לְקַנְּחָהּ יָפֶה קוֹדֶם שֶׁיִּתֵּן הַחֻלִּין לְתוֹכָהּ:

**הָרְכִינָהּ**. הַטָּה אוֹתָהּ עַל צִדָּהּ לְחָבִית שֶׁהָיָה בָהּ תְּרוּמָה אַחַר שֶׁעֵירָה כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ, וּמְצָאָה הַיַּיִן אוֹ הַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה בָהּ וְנִרְאָה כָּנוּס בְּתוֹכָהּ:

**הֲרֵי זוֹ תְרוּמָה**. וְלֹא אָמְרִינַן חֻלִּין הֵן, הוֹאִיל וְעֵירָה כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ וְנָטְפוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשׁ טִפִּין:

**בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי**. שֶׁהַמַּעֲשֵׂר שֶׁלּוֹ, וְנוֹתֵן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן, וְאִם יֵשׁ בְּיָדוֹ אֶחָד מִשְּׁמֹנָה שֶׁבִּשְׁמִינִית הַלֹּג צָרִיךְ לְהוֹלִיכָהּ לַכֹּהֵן, אֲבָל פָּחוֹת לֹא. וְהַנֵּי מִילֵּי בְּטָמֵא, אֲבָל בְּטָהוֹר אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַזֵּר בִּדְמַאי, אֲבָל בְּוַדַּאי בֵּין טָמֵא בֵּין טָהוֹר בֵּין רַב בֵּין מְעַט צָרִיךְ לְחַזֵּר אַחַר כֹּהֵן:

## משנה ט

**כַּרְשִׁינֵי תְרוּמָה**. עִקָּרָם לְמַאֲכַל בְּהֵמָה, דְּאִי עִקָּרָם לְמַאֲכַל אָדָם הָיָה אָסוּר לְהַאֲכִילָן לַבְּהֵמָה. וּמִכָּל מָקוֹם חָזוּ קְצָת לְמַאֲכַל אָדָם, דְּאִי לֹא הָוּוּ חָזוּ כְּלָל לְאָדָם, לֹא הָיוּ מַפְרִישִׁים עֲלֵיהֶם תְּרוּמוֹת וּמַעְשְׂרוֹת, דְּמִידֵי דְּלֹא חָזֵי לְאָדָם אֵין מַפְרִישִׁין עָלָיו תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת:

**מַאֲכִילִין אוֹתָן**. כֹּהֲנִים לִבְהֶמְתָּן:

**מַאֲכִילָהּ כַּרְשִׁינֵי תְרוּמָה**. הוֹאִיל וְגוּף הַבְּהֵמָה לַכֹּהֵן, אַף עַל פִּי שֶׁמְּזוֹנוֹתֶיהָ עַל יִשְׂרָאֵל. וְאֵין כָּאן מְשׁוּם גָּזֵל, שֶׁאִם הָיָה רוֹצֶה הָיָה נוֹתֵן הַתְּרוּמָה לְבַעַל הַפָּרָה, וַאֲנַן סָהֲדֵי דְּנִיחָא לֵיהּ לְבַעַל הַפָּרָה שֶׁיִּתֵּן לָהּ כַּרְשִׁינֵי תְרוּמָה כְּדֵי שֶׁיַּאֲכִילֶנָּה בְּרֶוַח, וַהֲוֵי כְּאִלּוּ זָכָה בָהֶן כֹּהֵן וְהוּא מַאֲכִילָן לִבְהֶמְתּוֹ:

**לֹא יַאֲכִילֶנָּה כַּרְשִׁינֵי תְרוּמָה**. כֵּיוָן שֶׁגּוּף הַפָּרָה לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (ויקרא כב) וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ, וְנֶפֶשׁ אֶפְלוּ נֶפֶשׁ בְּהֵמָה בְּמַשְׁמַע. וְאָמַר רַחֲמָנָא קִנְיַן כַּסְפּוֹ דְּכֹהֵן לֵיכוֹל בִּתְרוּמָה, קִנְיַן כַּסְפּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל לֹא לֵיכוֹל בִּתְרוּמָה:

**יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם פָּרָה מִכֹּהֵן**. שֶׁקִּבֵּל פָּרָה מִכֹּהֵן בְּשׁוּמָא כְּפִי מַה שֶּׁהִיא שָׁוָה עַכְשָׁיו כָּךְ וְכָךְ דָּמִים, וְיִטַּפֵּל בָּהּ יִשְׂרָאֵל לְפַטְּמָהּ, וּמַה שֶּׁיַּשְׁבִּיחַ עַל הַשּׁוּמָא יְחַלְּקוּ הָרֶוַח בֵּינֵיהֶם:

**לֹא יַאֲכִילֶנָּה כַּרְשִׁינֵי תְרוּמָה**. שֶׁכֵּיוָן שֶׁקִּבְּלָהּ הַיִּשְׂרָאֵל בְּשׁוּמְתָהּ כְּפִי מַה שֶּׁהִיא שָׁוָה, נַעֲשֵׂית פָּרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה:

**וְכֹהֵן שֶׁקִּבֵּל פָּרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל**. בְּשׁוּמָא בְּדֶרֶךְ זוֹ:

**מַאֲכִילָהּ כַּרְשִׁינֵי תְרוּמָה**. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית פָּרָתוֹ שֶׁל כֹּהֵן מִשָּׁעָה שֶׁקִּבְּלָהּ עָלָיו בְּשׁוּמָא:

## משנה י

**שֶׁמֶן שְׂרֵפָה**. שֶׁמֶן תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמֵאת. וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ שֶׁמֶן שְׂרֵפָה, הוֹאִיל וְלִשְׂרֵפָה עוֹמֵד:

**בִּרְשׁוּת כֹּהֵן**. הַיְנוּ כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם כֹּהֵן, דְּנַר לְאֶחָד נַר לְמֵאָה:

**מַדְלִיק בִּרְשׁוּתָהּ**. כְּשֶׁהִיא שָׁם:

**מַדְלִיקִין בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה**. מִתּוֹךְ שֶׁעוֹמְדִים בְּבָגְדִים נְקִיִּים אֵין רְגִילִין לְטַלְטֵל נֵרוֹת שֶׁל שֶׁמֶן מִמְּקוֹמָן, שֶׁמָּא יְטַנְּפוּ אֶת בִּגְדֵיהֶם, הִלְכָךְ לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יְטַלְטְלוּ הַנֵּר מִמָּקוֹם שֶׁהַכֹּהֵן שָׁם לְמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֵן, אֲבָל בְּבֵית הָאֵבֶל שֶׁלּוֹבְשִׁין בְּגָדִים צוֹאִים חַיְשִׁינַן:

**בְּבֵית הָאֵבֶל אֲבָל לֹא בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה**. בְּבֵית הָאֵבֶל מִתּוֹךְ שֶׁלִּבָּן נִשְׁבָּר וְנִכְנָע לֹא חַיְשִׁינַן שֶׁמָּא יוֹצִיאוּ הַנֵּר לְמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֵן, אֲבָל בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה שֶׁהֵן שְׂמֵחִים וּמִתּוֹךְ שִׂמְחָתָן רְגִילִים לְהִתְעַסֵּק וּלְטַלְטֵל הַנֵּרוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם חַיְשִׁינַן:

**אוֹסַר כָּאן וְכָאן**. דְּתוֹפֵס סְבָרַת שְׁנֵיהֶן לְחֻמְרָא:

**ור"ש מתיר כאן וכאן**. דתופס סברת שניהם לקולא. והלכה כר"ש: